Gudbrandsdal Energi

Års-rapport 2018

Nøkkeltall

	2018	2017	2016
Resultat før skatt (MNOK)	44,3	23,6	49,3
Egenkapital prosent	42,2 %	46,7 %	48,7 %
Investeringer (MNOK)	109,2	101,0	133,0
Produksjon (GWh)	74	90	76
Antall nettkunder	20 409	19 780	19 264
Antall årsverk	71	71	73
Sykefravær	5,3 %	4,4 %	3,5 %

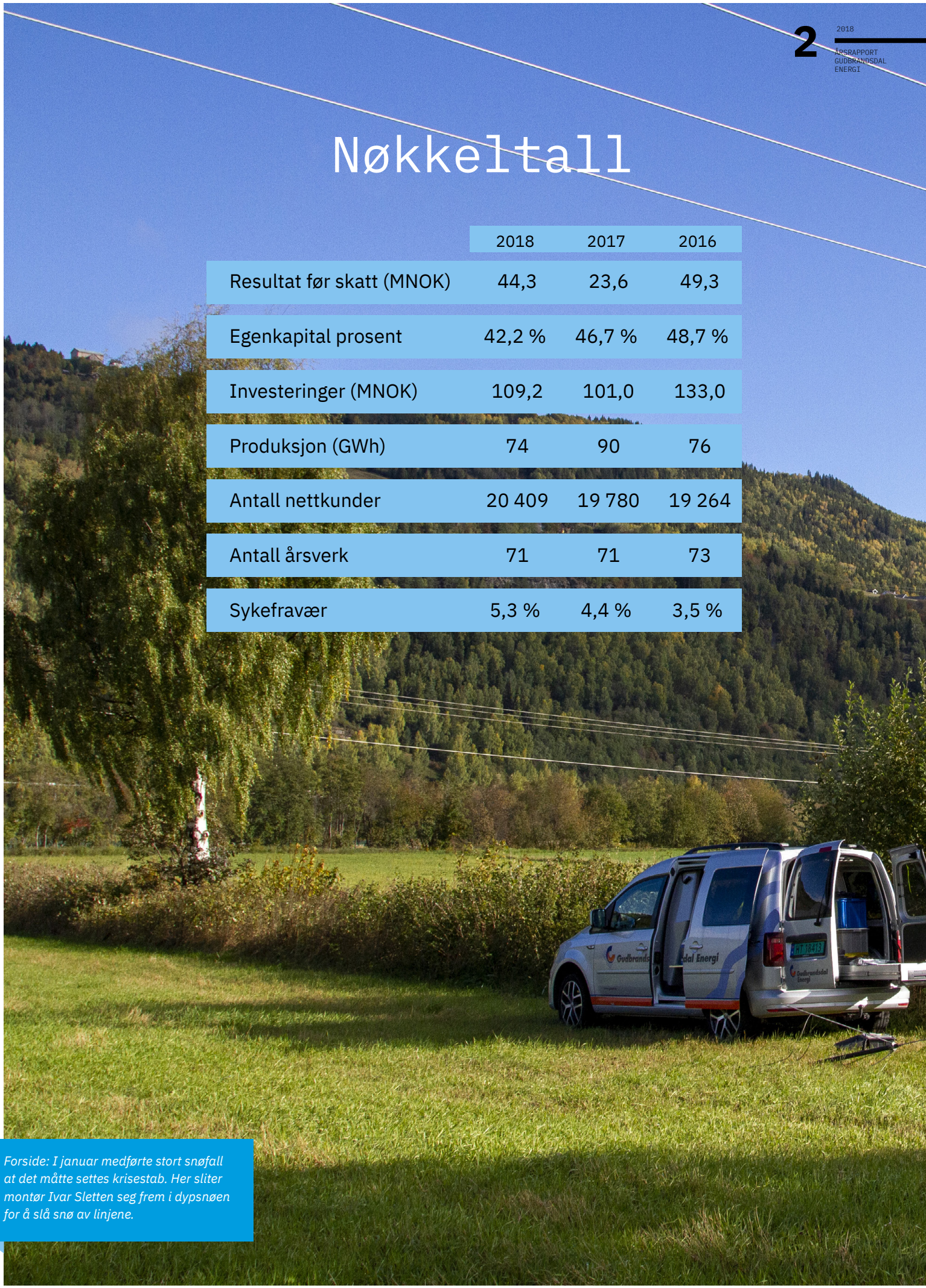

Forside: I januar medførte stort snøfall at det måtte settes krisestab. Her sliter montør Ivar Sletten seg frem i dypsnøen for å slå snø av linjene.

Organisasjon

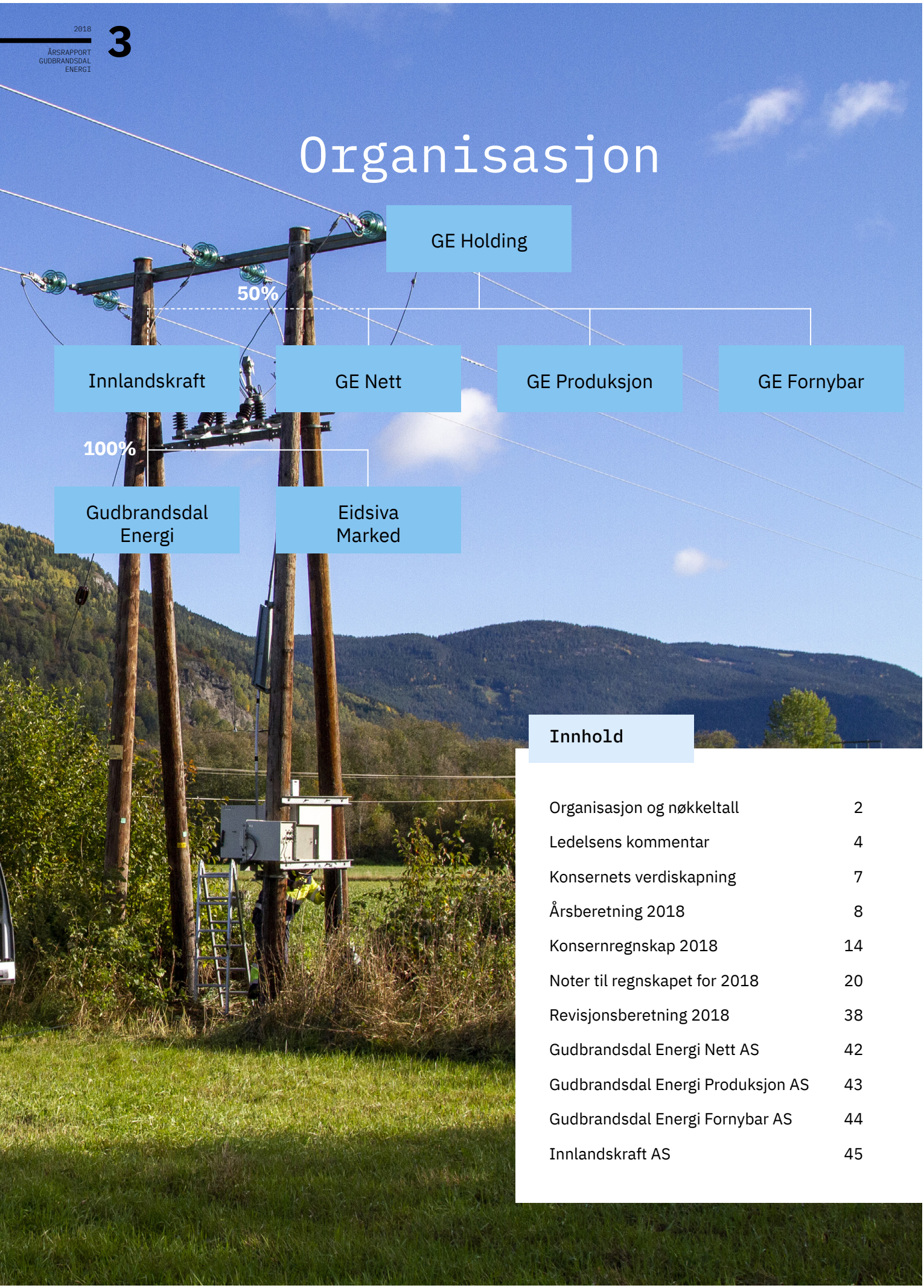

Innhold

Organisasjon og nøkkeltall	2
Ledelsens kommentar	4
Konsernets verdiskapning	7
Årsberetning 2018	8
Konsernregnskap 2018	14
Noter til regnskapet for 2018	20
Revisjonsberetning 2018	38
Gudbrandsdal Energi Nett AS	42
Gudbrandsdal Energi Produksjon AS	43
Gudbrandsdal Energi Fornybar AS	44
Innlandskraft AS	45

“ I 2018 ble vi igjen påminnet på hvor sårbart samfunnet kan være i forhold til vær og vind

Konst. konsernsjef Per Oluf Solbraa

Vi har også i 2018 hatt stor aktivitet i hele konsernet, og gjort store investeringer innenfor nett, fiber og ny fornybar kraftproduksjon. Ekstern verdivurdering av konsernet viser at investeringene som er gjort har vært verdiøkende. Rundt oss skjer det strukturelle endringer i bransjen. Noen av de selskapene som fra før var store, slår seg sammen. Dette vil påvirke oss, og det er viktig at vi følger opp de investeringene som er gjort, og sørger for at disse gir positive bidrag. Samtidig må vi vurdere hvor det er hensiktsmessig å satse videre alene, og hvor det vil gi økte muligheter ved samarbeid med andre.

Energibransjen er sterkt regulert gjennom lover og forskrifter. Det er flere regulatoriske endringer på gang som vil påvirke oss og bransjen. Her kan nevnes forskrifter om funksjonelt skille, utredning om utjevning av nettleie, effekttariffer og skatteutvalget som er nedsatt for å se på dagens vannkraftbeskatning. Ved siden av dette blir bransjen også sterkt påvirket av EU sin energipolitikk. Innføringen av tredje energimarkedspakke, og den kommende fjerde energi-

markedspakke har medført og vil medføre stor politisk debatt, jf erfaringene fra debatten om Acer. Det er viktig at bransjen framover klarer å ta en mer aktiv rolle i det offentlige ordskiftet.

I 2018 tok vi initiativ til en klimadugnad i Gudbrandsdalen. Klimaendringene vi opplever, og endret kundeadferd som følge av disse endringene, er bakgrunnen for prosjektet. Prosjektet er kalt «krafttak for grønn vekst», og målet er bl.a. å legge til rette for at det kan utvikles nye grønne arbeidsplasser i Gudbrandsdalen. Alle energiselskapene i Gudbrandsdalen er med som prosjekteiere – framtiden er fornybar og fullelektrisk!

Vi har i 2018 bygd om kontorbygget og uteområdet i Øyer. Vi har nå gode lokaler og uteområder til den virksomheten vi driver både på Vinstra og i Øyer, og vi har gjennom de siste års satsing på våre kontorbygg fått bedre arbeidsmiljø for våre ansatte.

I 2018 ble vi igjen påminnet på hvor sårbart samfunnet kan være i forhold til vær og vind. Året startet med flere strømutfall som påvirket mange av våre nettkunder. Tidlig befaring med helikopter, svært stor innsats fra våre ansatte, og mange tålmodige og forståelsesfulle kunder førte til at vi kom gjennom perioden på en god måte – og uten personskader som førte til fravær.

Sikker strømforsyning blir stadig viktigere i vårt samfunn. Forsyningssikkerhet er derfor et viktig element i alle tiltak som planlegges og gjennomføres i vårt distribusjonsnett. Sentrale stikkord her er flere fjernstyrte høyspentbrytere, mer masket nett og fokus på skogrydding.

GE Nett har i skrivende stund den laveste nettleia i Norge. Det har mange årsaker. Framover blir det viktig å møte «konkurransen» fra nettselskap som er mer effektive enn oss. Det betyr stort fokus på egne driftskostnader, og at vi framover gjør de riktige investeringene.

GE Nett passerte i 2018 20.000 nettkunder. Det er fortsatt høy aktivitet innenfor utbygging av nye fritidsboliger. Vekst på dette området er viktig for selskapet og for vår region.

I 2010 startet GE sammen med andre, selskapet Austri Vind DA. Samarbeidet har ført til bygging av Raskiftet vindkraftverk, der den siste vindturbinen sto ferdig i oktober 2018. I perioden etter har GE sin andel av vindkraftproduksjonen vært større enn fra våre heleide vannkraftverk. Det er svært tilfredsstillende at arbeidet som er nedlagt siden 2010 nå gir resultater i form av mer fornybar energiproduksjon.

Det har i 2018 vært arbeidet videre med Kjølberget vindkraftverk, og det er nå avklart at dette vindkraftverket blir bygget i 2019–2020. Vi fortsetter med dette vår satsing på fornybar kraftproduksjon sammen med Eidsiva og Stadtwerke München.

For våre vannkraftverk har arbeidet med å modernisere og automatisere drifta fortsatt, og vi kan nå styre mer av drifta i alle kraftverk direkte fra driftssentral. Både Vinkelfallet kraftverk og Moksa kraftverk begynner å dra på årene, og vi må regne med at kostnadene til vedlikehold vil øke i årene som kommer.

Vår etablering av Innlandskraft sammen med Eidsiva har ført til at vi er landets tredje største sluttbrukeraktør innenfor strømsalg. Samarbeidet bærer frukter ved fortsatt kundevekst og gode økonomiske resultater. Vår tro på at denne bransjen framover vil bli dominert av noen få store aktører er styrket. Samarbeidet har også medført at det blir utviklet og solgt nye produkter og tjenester til kundene, slik som solpanel på tak, mobiltjenester, ladestasjoner for hjemmelading av el-bil m.m. Begge merkevarene tilbyr også gjennomfakturering til sluttkunden. Samtidig opplever vi at vår merkevaresatsing på merkevarene Gudbrandsdal Energi og Eidsiva gir resultat. Økt kjennskap blant kundene er helt avgjørende for videre vekst. Gudbrandsdal Energi er stadig på toppen i energibransjen i kundetilfredshet, og Eidsiva klatrer oppover listen. Innlandskraft er klar for videre vekst.

Konsernets verdiskapning

Gudbrandsdal Energi bidrar direkte og indirekte til en betydelig samfunnsmessig verdiskapning. For 2018 er den direkte verdiskapningen anslått til 104 millioner kroner. I tillegg kommer kjøp fra underleverandører ifb. med investeringer og løpende drift. For 2018 utgjør denne indirekte verdiskapningen ca 349 millioner kroner.

Fra Raskiftet vindkraftverk, som ble satt i drift siste kvartal 2018.

Verdiskapning

(beløp i hele tusen)

	2018
Lønn	62 004
Skatt på selskapets inntekt	8 505
Eiendomsskatt	4 472
Utbytte eierkommuner	27 090
Sponsor og gavetildelinger	1 975
Sum	**104 046**

Års-beretning 2018

Skogrydding er et viktig arbeid for å opprettholde strømforsyningen. Arbeidet krever både godt utstyr og god kompetanse.

Organisasjon

Gudbrandsdal Energi-konsernet består av morselskapet Gudbrandsdal Energi Holding AS og følgende heleide datterselskaper: Gudbrandsdal Energi Nett AS som står for distribusjon av elektrisk kraft i selskapets nettområde, Gudbrandsdal Energi Produksjon AS som produserer kraft i tre kraftverk og Gudbrandsdal Energi Fornybar AS som investerer i vindkraft. Det ble i 2016 etablert felles eierskap med Eidsiva Energi AS innen kraftomsetning gjennom Innlandskraft AS. Innlandskraft AS er eid med 50 % hver av Gudbrandsdal Energi Holding AS og Eidsiva Energi AS. Innlandskraft AS eier 100 % av Gudbrandsdal Energi AS og Eidsiva Marked AS.

Virksomheten ble organisert som eget aksjeselskap i 1986, og er en videreføring av en rekke selskaper fra forskjellige kommunale og private foretak, som alle hadde tilknytning til produksjon, distribusjon og omsetning av elektrisk energi.

Konsernet har hovedkontor på Vinstra i Nord-Fron kommune.

Eierforhold

Gudbrandsdal Energi Holding AS sin aksjekapital er kr. 151 400 000 fordelt på 151 400 aksjer eiet slik:

Øyer kommune	45 420 aksjer	(30 %)
Ringebu kommune	45 420 aksjer	(30 %)
Sør-Fron kommune	30 280 aksjer	(20 %)
Nord-Fron kommune	30 280 aksjer	(20 %)

Gudbrandsdal Energi Holding AS og datterselskapene i konsernet har gjennomgående styre. Styrene består av sju medlemmer. To styremedlemmer med varamedlemmer velges av og blant konsernets ansatte. Fem styremedlemmer med varamedlemmer velges i generalforsamling. Valgkomiteen består av ordførerne i de fire eierkommunene. Valgkomiteen er ved siden av å være valgkomite for Gudbrandsdal Energi Holding AS også valgkomite for datterselskapene i konsernet.

Pr. 31.12.2018 består styret av følgende medlemmer:

Styrets leder:	Bjarne Slapgard
Styrets nestleder:	Randi Karen Nordtorp Mølmen
Styremedlemmer:	Per Øivind Skard
	Randi Helene Røed
	Ragnhild Ulvik
Ansattevalgte:	Arild Romfog
	Hans Sveipe

Adm. direktør møter i styret uten stemmerett.

Gudbrandsdal Energi Holding AS

Selskapets formål er å eie og forvalte eierskapet i datterselskapene samt ivareta andre finansinvesteringer. Selskapet er medeier i blant annet Innlandskraft AS, Eidsiva Bredbånd AS og On Energi AS gjennom eierandel i Elnett Energi Invest AS.

Selskapet utfører konserntjenester for datterselskapene. Tjenester som leveres blir fakturert til markedspriser.

Gudbrandsdal Energi Nett AS

Selskapets formål er å bygge, eie og drive anlegg for distribusjon av elektrisk energi og anlegg for bredbånd. Konsesjonsområdet for nettvirksomheten er kommunene Nord-Fron, Sør-Fron, Ringebu, Øyer og Sjoa-området i Sel. Antall nettkunder pr. 31.12.2018 er 20 409 mot 19 780 ved forrige årsskifte.

Regional- og distribusjonsnettet utvides og vedlikeholdes etter oppsatte planer. Forøvrig er det betydelig utbygging av distribusjonsnett i nye og eksisterende hytteområder. Det er fokus på tiltak som forbedrer leveringskvalitet og -sikkerhet. AMS-teknologien gir nye muligheter for effektivisering av nettdriften og selskapet jobber aktivt for å ta ut denne effektiviseringsgevinsten.

Selskapet er også involvert i utbygging av bredbåndsinfrastruktur i nettområdet. Bredbåndsanleggene er utleid til Eidsiva Bredbånd AS frem til 2050. Gudbrandsdal Energi Nett AS vil investere videre i bredbåndsinfrastruktur.

Gudbrandsdal Energi Produksjon AS

Selskapets formål er å eie og drive anlegg for produksjon av vannkraft. Videre skal selskapet eie og forvalte fast eiendom. Selskapet eier tre vannkraftanlegg. Moksa og Åkvisla i Øyer kommune og Vinkelfallet i Ringebu kommune.

I egne kraftverk er det i 2018 produsert 74,4 GWh mot 90,2 GWh i 2017. Av dette kvantum er 11,2 GWh levert Oppland Energi AS i henhold til avtale.

Gudbrandsdal Energi Fornybar AS

Selskapets formål er å bygge, eie og drive anlegg for produksjon av fornybar energi og investere i selskap med tilhørende virksomhet. Gudbrandsdal Energi Fornybar AS eier 20 % av Austri Raskiftet DA og gjennom oppkjøp i 2018 50 % av Austri Kjølberget DA. Byggingen av Raskiftet vindkraftverk startet i 2016 og ble fullført i 2018. Forventet årlig produksjon er 368,5 GWh. Kjølberget vindkraftverk fikk konsesjon i 2015. Det arbeides videre med målsetting om utbygging i 2019 og 2020.

Gudbrandsdal Energi AS og Innlandskraft AS

Det ble den 01.07.2016 inngått felles eierskap med Eidsiva Energi AS om kraftomsetning. Eierskapet er igjennom Innlandskraft AS som eier 100 % av Gudbrandsdal Energi AS og Eidsiva Marked AS.

Ansatte, arbeidsmiljø og likestilling

Konsernet har 71 årsverk pr. 31.12.2018, inkludert fem lærlinger. Sykefraværet i 2018 er 5,3 % mot 4,4 % i 2017. I 2018 har det ikke vært noen skader som har medført fravær.

Arbeidsmiljøet følges opp av konsernets styre, ledelse og arbeidsmiljøutvalg. Det er tilsatt verneleder i kombinasjonsstilling med andre oppgaver. Konsernet har avtale med Frisk HMS Gudbrandsdal AS om bedriftshelsetjenester. Styret anser arbeidsmiljøet i konsernet som godt.

Gudbrandsdal Energi Holding AS har 17 årsverk. 10 ansatte er kvinner. Det er totalt ansatt 13 kvinner i konsernet. Bransjen er generelt preget av lav kvinneandel. Ved nyansettelser er konsernet bevisst på likebehandling mellom kjønnene. Det er ikke gjennomført spesielle likestillingstiltak gjennom året. Konsernet skal være en arbeidsplass hvor det ikke forekommer diskriminering på grunn av etnisk bakgrunn, nasjonal opprinnelse, hudfarge, språk, religion og livssyn eller nedsatt funksjonsevne. Konsernet har ikke sett det som nødvendig å iverksette særskilte tiltak mot diskriminering.

Miljørapportering

Konsernets virksomhet medfører ingen forurensning av det ytre miljø, utover det som tillates i gjeldende lov- og forskriftskrav. For best mulig utnyttelse av ressursene investeres det kontinuerlig i moderne utstyr og hjelpemidler i de forskjellige virksomhetene i konsernet.

Finansiell og markedsmessig risiko

Valutarisiko og markedsrisiko

Konsernet opererer i et volatilt kraftmarked. Kjøp og salg av kraft eksponerer alle kraftselskap for risiko. Konsernet vurderer risikoeksponeringen til å være moderat.
Det er utarbeidet en intern risikomanual som beskriver eksponeringsnivåer og regulerer risikoeksponeringen i selskapet.

Gudbrandsdal Energi Fornybar AS har norske kroner (NOK) som basisvaluta, men er gjennom samarbeid også eksponert for endringer i andre lands valutakurser, hovedsakelig euro (EUR). Gudbrandsdal Energi Fornybar AS har balanseførte eierandeler i Austri Raskiftet DA, hvor regnskapet avlegges i EUR.

Renterisiko

Konsernet er eksponert mot endringer i rentenivået når det gjelder kapitalplasseringer og låneopptak. Dette vil påvirke finansinntekter og kostnader. Videre kan endringer i rentenivået påvirke investeringsmulighetene framover.

Kredittrisiko

Risiko for at motparter ikke har økonomisk evne til å oppfylle sine forpliktelser anses moderat, da det historisk sett har vært lite tap på fordringer.

Likviditetsrisiko

Konsernet har hatt skiftende likviditet gjennom regnskapsåret. Det har vært en risiko i de sikkerhetskrav som stilles på finansielle kraftkontrakter, men den er vurdert til å være lav. Etter 01.01.2017 er det Innlandskraft AS som har denne risikoen.

Økonomi

Resultatregnskapet for konsernet omfatter morselskapet Gudbrandsdal Energi Holding AS og de heleide datterselskapene Gudbrandsdal Energi Nett AS, Gudbrandsdal Energi Produksjon AS og Gudbrandsdal Energi Fornybar AS. Innlandskraft AS som felleskontrollert virksomhet og selskapene Elnett Energi Invest AS, Austri Kjølberget DA og Austri Raskiftet DA er innarbeidet etter egenkapitalmetoden.

Konsernregnskapet viser et driftsresultat på 48,5 millioner kroner og et årsresultat på 37,7 millioner kroner mot hhv. 28,0 millioner kroner og 23,7 millioner kroner for 2017. Omsetningen var på 221,3 millioner kroner, mot 190,0 millioner kroner i 2017. Økning i inntektsrammen og høyere spotpris på solgt kraft er hovedforklaringene på høyere omsetning.

De samlede investeringer i varige driftsmidler og finansielle investeringer i konsernet er 268,3 millioner kroner.

I 2015 ble ytelsesbasert pensjonsordning lukket og nye ansatte blir innmeldt i innskuddsbasert pensjonsordning. Ved utgangen av 2018 er 26 ansatte i ytelsesbasert ordning, mens 45 er i innskuddsbasert ordning i konsernet.

Samlet kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter er på 39,8 millioner kroner mot 203,20 millioner kroner for 2017. Totalkapitalen er ved utgangen av året 1 329 millioner kroner mot 1 163 millioner kroner pr. 31.12.2017. Konsernets likviditetsbeholdning er 5 millioner kroner pr. 31.12.2018 mot 116 millioner kroner året før.

Konsernet er i 2018 refinansiert og har nå lån med en ramme på 800 millioner kroner. Av rammen er 500 millioner kroner benyttet pr. 31.12.2018.

Gudbrandsdal Energi Holding AS

Selskapet har et negativt driftsresultat for både 2018 og 2017 på hhv. 4,5 millioner kroner og 13,5 millioner kroner. Nedgang i pensjonskostnader fra 2017, samt at timeprisene ble endret for 2018 er årsak til endring i resultatene. Selskapet har et positivt årsresultat for 2018 på 16,6 millioner kroner, mot et positivt resultat på 17,2 millioner kroner i 2017.

Omsetning av kraft, Innlandskraft AS (Gudbrandsdal Energi AS og Eidsiva Marked AS)

Resultat etter skatt i Innlandskraft i 2018 er 56,3 millioner kroner mot 59,1 millioner kroner i 2017. Gudbrandsdal Energi Holding AS sin andel (50 %) er innarbeidet i konsernregnskapet etter egenkapitalmetoden og utgjør 29,9 millioner kroner. Årsaken til at innarbeidet resultat ikke utgjør 50 % av resultatet i Innlandskraft AS, skyldes forskjeller mellom NGAAP som konsernet Gudbrandsdal Energi benytter, og forenklet IFRS som Innlandskraft AS benytter, samt at det i regnskapet til konsernet Gudbrandsdal Energi er avskrevet for merverdier knyttet til oppkjøpet i Innlandskraft AS.

Nettvirksomheten, Gudbrandsdal Energi Nett AS

Inntektsrammen for nettvirksomheten fastsettes av Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE).

Selskapet har et driftsresultat for 2018 på 12,3 millioner kroner mot 7,8 millioner kroner i 2017. Årsresultatet for 2018 er 7,6 millioner kroner mot 5,5 millioner kroner i 2017. Endringen i resultatet skyldes hovedsakelig økning i nettleieinntekter og nedgang av pensjonskostnader.

Årets bruttoinvestering er for nettvirksomheten på 50,4 millioner kroner, mot 73,3 millioner kroner for 2017. Årets anleggsbidrag knyttet til ferdigstilte investeringer er på 15,7 millioner kroner mot 14,0 millioner kroner i 2017.

Selskapet bygger ut fiberinfrastruktur ihht. en langsiktig leieavtale med Eidsiva Bredbånd AS. Ferdigstilte fiberanlegg i 2018 er 39,7 millioner kroner, av dette vil 33,4 millioner kroner inngå i leieavtalen. Samlede investeringer fra 2016 til 2018 som er medtatt i leieavtalen er 108,5 millioner kroner. For 2019 og 2020 er det planlagt videre utbygging av fiber.

Produksjon, Gudbrandsdal Energi Produksjon AS

Omsetningen er knyttet til salg av kraft og utleie av bygg. Selskapet har et driftsresultat for 2018 på 12,7 millioner kroner, mot et driftsresultat på 4,2 millioner kroner i 2017. Årsresultatet for 2018 er på 7,5 millioner kroner, mot et årsresultat på 2,1 millioner kroner i 2017. Endringen i resultatet skyldes hovedsakelig økte spotpriser.

Selskapet har investert 19,1 millioner kroner i 2018. Dette er investeringer i kraftverk og rehabilitering av bygg.

Investering i vindkraft, Gudbrandsdal Energi Fornybar AS

Selskapet eier 20 % i Austri Raskiftet DA. Austri Raskiftet DA har i 2018 sluttført prosjektet Raskiftet vindkraftverk. Utbyggingen, med forventet årsproduksjon på 368,5 GWh, startet i 2016. Gudbrandsdal Energi Fornybar AS sin samlede investering er 295,5 millioner kroner. Av dette er det investert 157,2 millioner kroner i 2018.

Gudbrandsdal Energi Fornybar AS eier 50 % i Austri Kjølberget DA. For Kjølberget vindkraftverk arbeides det videre med målsetting om utbygging i 2019 og 2020.

Gudbrandsdal Energi Fornybar AS har et negativt driftsresultat for både 2018 og 2017 på hhv. 2,0 millioner kroner og 1,4 millioner kroner. Selskapet har et negativt årsresultat for 2018 og 2017 på hhv. 8,9 millioner kroner og 3,1 millioner kroner.

Oppsummering konsern

Etter styrets oppfatning gir framlagt resultatregnskap, balanse og kontantstrømoppstilling et rettvisende bilde av konsernets likviditet, resultat og stilling. Konsernets samlede resultat etter skatt utgjør 37,7 millioner kroner.

Fortsatt drift

Styret bekrefter at forutsetningen for fortsatt drift er til stede. Årsregnskapet for 2018 er avlagt under denne forutsetning. Etter regnskapsårets avslutning er det ikke inntrådt forhold eller vært hendelser av vesentlig betydning for bedømmelsen av konsernet.

Styret foreslår følgende disponering av overskuddet i Gudbrandsdal Energi Holding AS

Styret foreslår at årsresultatet på 16,6 millioner kroner sammen med 10,4 millioner kroner i annen egenkapital, til sammen 27,1 millioner kroner, utbetales som utbytte.

Egenkapitalandelen i morselskapet pr. 31.12.2018 er på 46,4 % sammenlignet med 52,6 % året før. I konsernet utgjorde egenkapitalandelen 42,3 % pr. 31.12.2018, mot 46,7 % pr. 31.12.2017.

Framtidsutsikter

Gjeldende strategiplan for konsernet ble sist revidert i 2018. Planen inneholder strategier for de forskjellige virksomhetene i konsernet.

Gudbrandsdal Energi Nett AS vil utvikle og utnytte de mulighetene som AMS-teknologien gir for mer effektiv nettdrift. Selskapet vil bidra til fortsatt fiberutbygging i nettområdet.

Gudbrandsdal Energi Produksjon AS vil foreta nødvendig oppgradering og vedlikehold av kraftverkene.

Idriftsettelse av Raskiftet vindkraftverk i 2018 representerer en milepæl for Gudbrandsdal Energi Fornybar AS. Selskapet vil satse videre på vindkraft.

Styret vil takke hver enkelt ansatt for den fleksibilitet og innsatsvilje som utvises i arbeidet.

Øyer, 26. april 2019

Bjarne Slapgard
Styrets leder

Randi Karen Nordtorp Mølmen
Nestleder

Per Øivind Skard
Styremedlem

Randi Helene Røed
Styremedlem

Ragnhild Ulvik
Styremedlem

Hans Sveipe
Styremedlem

Arild Romfog
Styremedlem

Per Oluf Sølbraa
Konstituert konsernsjef

Styret i konsernet Gudbrandsdal Energi i 2018: Bak fra venstre: Bjarne Slapgard, Randi Karen Nordtorp Mølmen, Per Øyvind Skard og Hans Sveipe. Foran fra venstre: Randi Helene Røed, Arild Romfog og Ragnhild Ulvik.

Konsern-regnskap 2018

Konserncontroller Ellen Stokke, viseadm. direktør Per Oluf Solbraa og adm. direktør Rune C. Vamråk ved et vindmølletårn under montering på Raskiftet vindkraftverk i juni 2018.

RESULTATREGNSKAP

(alle beløp i hele 1 000 NOK)

Morselskap				Konsern		
2017	2018	Note		Note	2018	2017
			Driftsinntekter			
3 179	4 526	1	Salgsinntekt		4 526	1 001
0	0		Kraftsalg	1	31 225	22 201
0	0		Nettleieinntekter	7	123 937	111 775
15 504	19 414		Andre driftsinntekter	1	31 635	24 018
0	0		Resultatandel felleskontrollert virksomhet		29 933	30 985
18 683	**23 940**		**Sum driftsinntekter**		**221 256**	**189 980**
			Driftskostnader			
0	0		Kraftkjøp		1 566	529
374	447		Andre varekostnader	4	45 317	33 439
23 283	18 665	5,6	Lønnskostnader	5,6	43 710	52 695
1 567	1 149	3	Avskrivninger	3	27 745	26 276
6 914	8 186	5	Annen driftskostnad	5	54 433	49 008
32 139	**28 447**		**Sum driftskostnader**		**172 771**	**161 947**
-13 455	**-4 508**		**Driftsresultat**		**48 485**	**28 033**
			Finansinntekter og finanskostnader			
13 453	17 683		Annen finansinntekt	9	9 916	9 640
25 500	17 581	9	Inntekt på investering i datterselskap og felleskontrollert virksomhet		0	0
0	0		Resultatandel tilknyttede selskap	9	2 288	-3 310
10 259	12 873		Annen finanskostnad		16 413	10 716
28 695	**22 391**		**Resultat av finansposter**		**-4 210**	**-4 386**
15 239	**17 884**		**Resultat før skattekostnad**		**44 275**	**23 647**
-1.912	1.247	11	Skattekostnad	11	6 609	-50
17 151	**16 636**		**Årsresultat**		**37 666**	**23 697**
			Overføringer			
27 090	27 090	13	Foreslått utbytte			
-9 939	-10 454	13	Overført annen egenkapital			
17 151	**16 636**		**Sum overføringer**			

BALANSE 31.12 EIENDELER

(alle beløp i hele 1 000 NOK)

Morselskap				Konsern		
2017	2018	Note		Note	2018	2017
			EIENDELER			
			Anleggsmidler			
			Immaterielle eiendeler			
7 883	6 636	11	Utsatt skattefordel	11	12 485	18 443
7 883	**6 636**		**Sum immaterielle eiendeler**		**12 485**	**18 443**
			Varige driftsmidler			
0	0		Tomter, bygninger og annen fast eiendom	3	35 082	24 539
0	0		Anlegg under utførelse	3	78 445	63 924
0	0		Produksjonsanlegg	3	127 735	125 805
0	0		Fiberanlegg	3	93 734	58 946
0	0		Overføringsnett	3	326 993	308 093
3 912	2 803	3	Transportmidler, driftsløsøre mv.	3	58 140	58 532
3 912	**2 803**		**Sum varige driftsmidler**		**720 128**	**639 839**
			Finansielle anleggsmidler			
486 650	486 650	8,9,16	Aksjer i datterselskap		0	0
72 667	72 667	8,16	Investering i felleskontrollert virksomhet	9	135 918	120 185
11 513	11 513	8	Investeringer i tilknyttet selskap	9	317 650	146 866
129 578	293 628		Lån til foretak i samme konsern		0	0
23 100	23 100	10	Lån til felleskontrollert virksomhet		23 100	23 100
1 891	3 191	10	Andre langsiktige fordringer	6,10	5 279	3 760
16 242	16 242	8	Investeringer i aksjer og andeler	8	16 294	16 294
741 642	**906 991**		**Sum finansielle anleggsmidler**		**498 241**	**310 204**
753 438	**916 430**		**Sum anleggsmidler**		**1 230 854**	**968 487**
			Omløpsmidler			
0	0		Varelager	4	4 861	4 891
			Fordringer			
9 554	4 365		Kundefordringer		39 725	54 860
97 400	157 246	10	Andre fordringer	10	48 919	18 328
106 954	**161 611**		**Sum fordringer**		**88 644**	**73 187**
112 570	762		Bankinnskudd og kontanter	14	4 891	116 013
219 524	**162 373**		**Sum omløpsmidler**		**98 396**	**194 091**
972 961	**1 078 804**		**Sum eiendeler**		**1 329 250**	**1 162 578**

BALANSE 31.12 GJELD OG EGENKAPITAL

(Alle beløp i hele 1 000 NOK)

Morselskap				Konsern		
2016	2017	Note		Note	2017	2016
			Innskutt egenkapital			
151 400	151 400	2,12,13	Aksjekapital	2,12,13	151 400	151 400
151 400	**151 400**		**Sum innskutt egenkapital**		**151 400**	**151 400**
			Opptjent egenkapital			
360 279	349 825	2,13	Annen egenkapital	2,13	410 218	391 492
360 279	**349 825**		**Sum opptjent egenkapital**		**410 218**	**391 492**
511 679	**501 225**		**Sum egenkapital**		**561 618**	**542 892**
			Gjeld			
			Avsetning for forpliktelser			
11 981	11 672	6	Pensjonsforpliktelser	6	11 327	13 375
398 894	498 894	16	Gjeld til kredittinstitusjoner	16	498 894	398 894
0	0		Andre avsetninger for forpliktelser	3	85 331	61 166
410 875	**510 566**		**Sum avsetning for forpliktelser**		**595 552**	**473 435**
			Kortsiktig gjeld			
0	21 895		Gjeld til kredittinstitusjoner		21 895	0
963	840		Leverandørgjeld		17 778	24 973
0	0	11	Betalbar skatt	11	683	717
900	1 178		Skyldige offentlige avgifter	14	25 801	23 772
0	0		Merinntekt	7	38 832	52 588
48 544	43 100	10	Annen kortsiktig gjeld	10	67 090	44 201
50 407	**67 012**		**Sum kortsiktig gjeld**		**172 080**	**146 251**
461 283	**577 578**		**Sum gjeld**		**767 632**	**619 686**
972 961	**1 078 804**		**Sum egenkapital og gjeld**		**1 329 250**	**1 162 578**

Øyer, 26. april 2019

Bjarne Slapgard
Styrets leder

Randi Karen Nordtorp Mølmen
Nestleder

Per Øivind Skard
Styremedlem

Randi Helene Røed
Styremedlem

Ragnhild Ulvik
Styremedlem

Hans Sveipe
Styremedlem

Arild Romfog
Styremedlem

Per Oluf Sølbraa
Konstituert konsernsjef

KONTANTSTRØMOPPSTILLING

(Alle beløp i hele 1 000 NOK)

Morselskap				Konsern		
2017	2018	Note		Note	2018	2017
			Operasjonelle aktiviteter			
15 239	17 884		Årets resultat før skatt		44 275	23 647
0	0		Periodens betalte skatt		-717	-709
-25 500	-17 581		Inntektsført utbytte		0	0
102	0		Tap ved salg av verdipapirer		0	102
14 000	23 500		Innbetalt utbytte fra felleskontrollert virksomhet	9	23 500	14 000
0	0		Resultatandel felleskontrollert virksomhet	9	-29 933	-30 985
0	0		Resultatandel tilknyttede selskap	9	-2 288	3 310
0	0		Gevinst ved salg av driftsmiddel		0	-462
1 567	1 149	3	Avskrivninger	3	27 745	26 276
11 134	-309		Forskjeller i pensjonsmidler/-forpliktelser		-2 049	13 375
1 144	5 189		Endring i kundefordringer		15 135	-33 436
-1 053	-123		Endring i leverandørgjeld		-7 195	20 464
0	0		Endring i varelager		29	-536
105 611	-126 732		Endring i andre tidsavgrensninger		-28 696	168 190
122 246	**-97 023**		**Kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter**		**39 808**	**203 236**
			Investeringsaktiviteter			
0	0	9	Utbetaling ved kjøp av aksjer og andeler	9	-160 347	-81 373
172	0		Innbetaling ved salg av verdipapirer	9	0	172
-1 405	-39	3	Utbetaling ved kjøp av varige driftsmidler	3	-109 264	-101 096
0	0		Innbetaling ved salg av varige driftsmidler		0	576
			Innbetaling av anleggsbidrag	3	25 396	17 718
-83 252	-165 349		Endring langsiktige fordringer		-1 519	1 859
-84 485	**-165 389**		**Kontantstrøm fra investeringsaktiviteter**		**-245 735**	**-162 145**
			Finansieringsaktiviteter			
0	21 895		Endring i kortsiktig gjeld kredittinstitusjoner		21 895	0
11 680	55 799		Netto endring konsernkonto		0	0
0	100 000	16	Innbetaling ved opptak av nye lån	16	100 000	0
-27 090	-27 090		Utbetalt utbytte		-27 090	-27 090
-15 410	**150 604**		**Kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter**		**94 805**	**-27 090**
22 351	-111 808		Netto endring i kontanter og -ekvivalenter		-111 122	14 001
90 219	112 570		Beholdning av kontanter og -ekvivalenter pr. 1.1		116 013	102 013
112 570	**762**		**Beholdning av kontanter og -ekvivalenter pr. 31.12**		**4 891**	**116 014**

Fra utbyggingen av Raskiftet vindkraftverk.

Noter

Flommen i mai truet med å stenge E6, men det var kun dette ene kabelskapet ved E6 i Fåvang som ble satt under vann.

Noter til regnskapet for 2018

(Alle beløp i hele 1 000 NOK)

1. REGNSKAPSPRINSIPPER

Selskapsregnskapet og konsernregnskapet er utarbeidet i samsvar med regnskapslovens bestemmelser og god regnskapsskikk. Årsregnskapet består av resultatregnskap, balanse, kontantstrømoppstilling og noteopplysninger.

Konsernregnskap

Konsernregnskapet inkluderer Gudbrandsdal Energi Holding AS og selskaper som Gudbrandsdal Energi Holding AS har bestemmende innflytelse over. Bestemmende innflytelse oppnås normalt når konsernet eier mer enn 50 % av aksjene i selskapet, og konsernet er i stand til å utøve faktisk kontroll over selskapet. Transaksjoner og mellomværende mellom selskapene i konsernet er eliminert. Konsernregnskapet er utarbeidet etter ensartede prinsipper, ved at datterselskapene følger de samme prinsippene som morselskapet.

Felles kontrollert virksomhet er økonomisk virksomhet regulert ved avtale mellom to eller flere deltakere slik at disse har felles kontroll over virksomheten. Tilknyttede selskaper er enheter hvor konsernet har betydelig (men ikke bestemmende) innflytelse, over den finansielle og operasjonelle styringen (normalt ved eierandel på mellom 20 % og 50 %). Konsernregnskapet inkluderer konsernets andel av resultat fra felleskontrollert virksomhet og tilknyttede selskaper regnskapsført etter egenkapitalmetoden fra det tidspunktet betydelig innflytelse oppnås og inntil slik innflytelse opphører.

Når konsernets tapsandel overstiger investeringen i en felleskontrollert virksomhet eller et tilknyttet selskap, reduseres konsernets balanseførte verdi til null og ytterligere tap regnskapsføres ikke med mindre konsernet har en forpliktelse til å dekke dette tapet.

Datterselskap

Datterselskap, felleskontrollert virksomhet og tilknyttede selskap vurderes etter kostmetoden i selskapsregnskapet. Investeringene er vurdert til anskaffelseskost for aksjene med mindre nedskrivning har vært nødvendig. Det er foretatt nedskrivning til virkelig verdi når verdifall skyldes årsaker som ikke kan antas å være forbigående og det må anses nødvendig etter god regnskapsskikk. Nedskrivninger er reversert når grunnlaget for nedskrivning ikke lenger er til stede.

Utbytte, konsernbidrag og andre utdelinger fra datterselskap og felleskontrollert virksomhet er inntektsført samme år som de er avsatt i givers regnskap. Overstiger utbytte / konsernbidrag andel av opptjent resultat etter anskaffelsestidspunktet, representerer den overskytende del tilbakebetaling av investert kapital, og utdelingene er fratrukket investeringens verdi i balansen til morselskapet.

Kontantstrømoppstilling

Kontantstrømoppstillingen er utarbeidet etter den indirekte metode. Kontanter og kontantekvivalenter omfatter kontanter, bankinnskudd og andre kortsiktige, likvide plasseringer.

Bruk av estimater

Ledelsen har under utarbeidelsen av årsregnskapet brukt estimater og forutsetninger som har påvirket resultatregnskapet og verdsettelsen av eiendeler og gjeld, samt usikre eiendeler og forpliktelser på balansedagen i henhold til god regnskapsskikk.

Driftsinntekter

Konsernets driftsinntekter består hovedsakelig av salg av kraft i engros- og forbruksmarkedet og nettleie. Inntektsføringen foretas når kraften er levert og risikoen har gått over til kjøper. Inntekter fra regional- og distribusjonskomponenter inntektsføres i henhold til vedtatt inntektsramme fra NVE. Andre salg av varer og tjenester inntektsføres når varen eller tjenesten er levert og risikoen gått over til kjøper. Renteinntekter inntektsføres når de er opptjent.

Kraftkontrakter – nærstående parter
Kjøp av kraft fra eierkommunene skjer til markedspris.

Klassifisering og vurdering av balanseposter
Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter poster som forfaller til betaling innen ett år etter anskaffelsestidspunktet, samt poster som knytter seg til varekretsløpet. Øvrige poster er klassifisert som anleggsmiddel/langsiktig gjeld.

Omløpsmidler vurderes til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på opptakstidspunktet.

Anleggsmidler vurderes til anskaffelseskost, fratrukket av- og nedskrivninger. Langsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på etableringstidspunktet.

Varige driftsmidler
Varige driftsmidler balanseføres og avskrives lineært over driftsmidlets forventede levetid. Vesentlige driftsmidler som består av betydelige komponenter med ulik levetid er dekomponert med ulik avskrivningstid for de ulike komponentene. Direkte vedlikehold av driftsmidler kostnadsføres løpende under driftskostnader, mens påkostninger eller forbedringer tillegges driftsmidlets kostpris og avskrives i takt med driftsmidlet. Dersom gjenvinnbart beløp av driftsmiddelet er lavere enn balanseført verdi, foretas nedskrivning til gjenvinnbart beløp. Gjenvinnbart beløp er det høyeste av netto salgsverdi og verdi i bruk. Verdi i bruk er nåverdien av de fremtidige kontantstrømmene som eiendelen forventes å generere.

Egne investeringsarbeider
Aktivering av egne investeringsarbeider er vurdert til direkte lønn og materialkostnad samt andel felleskostnader og er ført som reduksjon av lønn og personalkostnader og andre driftskostnader.

Anleggsbidrag
Gudbrandsdal Energi Nett AS mottar anleggsbidrag i form av kostnadsrefusjoner og investeringsbidrag. Anleggsbidrag som er knyttet til investeringer føres som andre avsetninger for forpliktelser i balansen. Anleggsbidrag som er knyttet til drift og vedlikehold føres som kostnadsrefusjoner.

Aksjer i andre selskap
Aksjer innkjøpt for varig eie er vurdert som langsiktig investering og verdsettelsen er etter reglene for finansielle anleggsmidler. Markedsbaserte aksjer er vurdert som omløpsmidler.

Mottatt utbytte og andre utdelinger fra selskapene inntektsføres som annen finansinntekt i selskapsregnskapet. Konsernet eier en 50 % andel av Austri Kjølberget DA (tidligere Austri Vind DA) og 20 % av Austri Raskiftet DA. Konsernet eier 42,5 % av Elnett Energi Invest AS og 2,2 % av Eidsiva Bredbånd AS. Konsernet har ellers ikke aksjeinvesteringer som representerer eierandeler over 10 % i de enkelte selskap.

Aksjer i felles kontrollert virksomhet og tilknyttede selskap blir vurdert etter egenkapitalmetoden i konsernregnskapet og kostmetoden i selskapsregnskapet.

Varer
Lager av nettmateriell og elsertifikater er vurdert til gjennomsnittlig anskaffelseskost.

Fordringer
Kundefordringer og andre fordringer oppføres til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av individuelle vurderinger av de enkelte fordringene.

Pensjoner
Pensjonskostnader og pensjonsforpliktelser beregnes etter lineær opptjening basert på forventet sluttlønn. Beregningen er basert på en rekke forutsetninger, herunder diskonteringsrente, fremtidig regulering av lønn, pensjoner og ytelser fra folketrygden, fremtidig avkastning på pensjonsmidler samt aktuarmessige forutsetninger om dødelighet og frivillig avgang. Pensjonsmidler er vurdert til virkelig verdi og fra-

trukket i netto pensjonsforpliktelser i balansen. Endringer i forpliktelsen som skyldes endringer i pensjonsplaner fordeles over antatt gjenværende opptjeningstid. Endringer i forpliktelsen og pensjonsmidlene som skyldes endringer i og avvik i beregningsforutsetningene (estimat-endringer) fordeles over antatt gjennomsnittlig gjenværende opptjeningstid hvis avvikene ved årets begynnelse overstiger 10 % av det største av brutto pensjonsforpliktelser og pensjonsmidler.

Konsernets ansatte har pensjonsordning gjennom Kommunal Landspensjonskasse (KLP). I tillegg har konsernet pensjonsforpliktelse over-for tidligere administrerende direktører.

Skatter

Konsernet Gudbrandsdal Energi er underlagt fire forskjellige skattetyper: alminnelig skatt med 23 % på overskudd, naturressursskatt med 1,3 øre/kWh av gjennomsnittsproduksjonen for de siste 7 år, grunnrenteskatt etter spesielle regler med 35,7 % og 0,7 % eiendomsskatt basert på særskilte takseringsprinsipper for kraftverk. Skattekostnad består av betalbar skatt og endring i utsatt skatt.

Utsatt skatt/skattefordel for selskapsskatt og grunnrenteskatt er balanseført. Ved beregning av utsatt skatt pr. 31.12.2018 er skattesatsene for 2019 nyttet, henholdsvis 22 % for selskapsskatt og 37,0 % for grunnrenteskatt. Jf. for øvrig note 11.

Evigvarende konsesjoner uten hjemfall

Konsernet har evigvarende konsesjoner uten hjemfall. Vannkraftproduksjon baserer seg på en evigvarende ressurs. Siden produksjonen i prinsippet er evigvarende ved normalt vedlike-hold av anleggene, er det ikke avsatt midler for fremtidig fjerning av produksjonsinstallasjoner.

Segmentinformasjon

Konsernets virksomhet består av omsetning av kraft til sluttbrukere, produksjon ved konsernets tre kraftverk; Vinkelfallet, Moksa og Åkvisla, drift av regional- og distribusjonsnett, utbygging og eierskap til bredbåndsfiber samt investering i andre selskaper.

Moksa og Åkvisla kraftverk har et magasinvolum tilsvarende 9,5 GWh. Kraftverket Vinkelfallet er elvekraftverk og har ikke magasin. Samlet produksjon for kraftverkene i 2018 var 74,4 GWh. Oppland Energi har rett på 25 % av produksjon i Moksa, noe som for 2018 utgjorde 11,2 GWh. Vesentlige endringer i vannmagasinbeholdning gjennom året vil indirekte påvirke regnskaps-resultatet. Vannmagasinbeholdninger balanse-føres ikke.

Overført kraft i eget nett viser 482,1 GWh levert sluttbruker mot 479,5 GWh i 2017. Tap i nett er ikke medtatt.

Fra transporten av tårndeler til Raskiftet vindkraftverk

2. VESENTLIGE ENKELTTRANSAKSJONER

Det ble i 2016 etablert felles eierskap med Eidsiva Energi AS innen kraftomsetning gjennom Innlandskraft AS. Innlandskraft AS er eid med 50 % hver av Gudbrandsdal Energi Holding AS og Eidsiva Energi AS. Innlandskraft AS eier 100 % av Gudbrandsdal Energi AS og Eidsiva Marked AS.

Innlandskraft AS kjøpte aksjene i Gudbrandsdal Energi AS med regnskapsmessig virkning pr. 30.06.2016. Innlandskraft AS kjøpte samtidig aksjene i Eidsiva Marked AS fra Eidsiva Energi AS.

Transaksjonen ble bokført til kontinuitet og det ble dermed ikke resultatført gevinst ved salget i selskaps- eller konsernregnskapet. Gudbrandsdal Energi AS ble verdsatt til 280,0 millioner kroner i transaksjonen. Bokført verdi på aksjene i selskapsregnskapet pr. 30.06.2016 var 27,8 millioner kroner og bokført verdi i konsernregnskapet pr. 30.06.2016 var 60,5 millioner kroner.

Av vederlaget på 280,0 millioner kroner ble 153,1 millioner kroner konvertert til egenkapital i Innlandskraft AS i 2016. Resterende del av vederlaget var å anse som et ansvarlig lån til Innlandskraft AS. Gudbrandsdal Energi Holding AS sin andel av dette lånet er pålydende 150,0 millioner kroner, men er bokført til 23,1 millioner kroner siden transaksjonen er gjennomført til kontinuitet, jf. note 10.

I forbindelse med gjeldskonverteringen i Innlandskraft ble Gudbrandsdal Energi Holding AS sin andel i Innlandskraft redusert til 42,3 %. Gudbrandsdal Energi Holding AS ervervet 7,7 % av aksjene i Innlandskraft AS fra Eidsiva Energi AS og Gudbrandsdal Energi Holding AS eier 50 % av selskapet.

3. VARIGE DRIFTSMIDLER OG IMMATERIELLE EIENDELER

Morselskap	Driftsløsøre, inventar mv
Anskaffelseskost pr. 01.01.	14 342
Årets tilgang	39
Årets avgang	0
Anskaffelskost pr. 31.12.	14 381
Akk. avskriv. pr. 01.01.	10 429
Årets avskrivninger	1 149
Akk. avskriv. avgang	0
Akk. avskriv. pr. 31.12.	11 578
Bokført verdi pr. 31.12.	**2 803**
Økonomisk levetid	3–8 år
Avskrivingsplan	Lineær

Helikopter-befaringen viser hvilke utfordringer GE Nett hadde under det store snøfallet i januar.

Konsern	Tomter, bygninger og annen fast eiendom	Produksjons-anlegg	Overførings-nett	Anlegg under utførelse	Fiberanlegg	Trans-portsmidler, driftsløsøre mv.	Sum
Brutto investert pr. 01.01.	39 490	242 697	761 887	63 924	87 116	131 795	1 326 909
Årets tilgang	11 305	6 956	33 020	14 521	39 652	3 810	109 264
Årets avgang	0	0	0	0	0	0	0
Anskaffelskost pr. 31.12.	50 795	249 653	794 907	78 445	126 768	135 605	1 436 173
Akk. tilskudd pr. 01.01.2018	16	0	179 822	0	0	0	179 838
Årets tilskudd	0	0	0	0	0	0	0
Akk. tilskudd pr. 31.12.2018	16	0	179 822	0	0	0	179 838
Akk. tilskudd pr. 01.01.	16	0	179 822	0	0	0	179 838
Årets tilskudd	0	0	0	0	0	0	0
Akk. tilskudd pr. 31.12.	16	0	179 822	0	0	0	179 838
Akk. avskriv. pr. 01.01.	14 935	116 892	273 974	0	28 170	73 262	507 233
Årets avskrivninger	762	5 026	14 119	0	4 864	4 203	28 974
Akk. avskriv. avgang	0	0	0	0	0	0	0
Akk. avskriv. pr. 31.12.	15 697	121 918	288 093	0	33 034	77 465	536 207
Bokført verdi pr. 31.12.	**35 082**	**127 735**	**326 992**	**78 445**	**93 734**	**58 140**	**720 128**
Økonomisk levetid	50 år	40 år	25–30 år	*	20	3–10 år	
Avskrivingsplan	Lineær	Lineær	Lineær		Lineær	Lineær	

I 2018 har Gudbrandsdal Energi Nett AS mottatt 25,4 millioner kroner i anleggsbidrag knyttet til investeringer. Mottatte anleggsbidrag avskrives i takt med investeringen. I 2018 utgjorde dette 1,3 mnok. Samlet forpliktelse i balansen som er knyttet til investeringer utgjør 85,3 millioner kroner pr. 31.12.2018.

*) Anlegg under utførelse består av egne investeringsprosjekt i nett og fiber som ikke er avsluttet og spenningsatt pr. 31.12.2018.

Det er krevende for montørene å jobbe med feilretting i mørke og dårlig vær

4. VARER

	Konsern	
	2018	2017
Nettmateriell	4 416	4 200
Elsertifikater	445	690
Sum	4 861	4 891

5. LØNNSKOSTNADER, ANTALL ANSATTE, GODTGJØRELSER, LÅN TIL ANSATTE MV

	Morselskap		Konsern	
Lønnskostnader	**2018**	**2017**	**2018**	**2017**
Lønninger	13 947	13 230	48 650	44 805
Arbeidsgiveravgift	1 602	1 571	4 936	6 842
Pensjonskostnader	2 584	7 809	6 092	18 758
Andre ytelser	532	673	1 916	2 191
Aktivering egne lønnskostnader	0	0	-17 884	-19 900
Sum	**18 665**	**23 283**	**43 710**	**52 695**
Antall årsverk sysselsatt	17	16	71	71

Styret har vedtatt avtale om pensjon for tidligere administrerende direktører. Pensjonsgrunnlaget vil etter avtalen være 66 % av lønn ved fratredelsespunktet med fradrag fra andre inntekter i perioden.

Overfor styret foreligger det ingen forpliktelser utover ordinært styrehonorar.

Fra det store snøfallet i januar. Montørene Håvard Tronstad og Edward Tofthagen rydder trær av høyspentlinjene på Tretten bakside.

Ytelser til ledende personer	Tidligere adm. direktør	Styret
Lønn/styrehonorar	1 662	487
Pensjon	165	
Annen godtgjørelse	129	225

	Morselskap		Konsern	
Kostnadsføring, honorar til revisor eks. mva	2018	2017	2018	2017
Revisjonshonorar	267	525	512	749
Attestasjoner	0	0	26	25
Skatte- og avgiftsmessigmessig bistand	12	16	53	64
Øvrig bistand	0	104	0	109

Fra flommen i mai, ved Moksas utløp i Lågen på Tretten.

6. PENSJONSKOSTNADER OG PENSJONSFORPLIKTELSE

Selskapet er pliktig til å ha tjenestepensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenestepensjon. Selskapets pensjonsordning tilfredsstiller kravene i denne lov.

De påløpte pensjons- og AFP-forpliktelsene er beregnet etter gjeldende norsk regnskapsstandard for pensjonskostnader, NRS 6. Med hensyn til dødelighet og uførhet m.v. er det benyttet forutsetningene i KLPs forsikringstekniske beregningsgrunnlag.

			Konsern	
Parametre i %	**2018**	**2017**	**2018**	**2017**
Diskonteringsrente	2,60	2,30	2,60	2,30
Forventet årlig avkastning på fondsmidler	4,30	4,00	4,30	4,00
Forventet lønnsvekst	2,75	2,50	2,75	2,50
Forventet G-regulering	2,50	2,25	2,50	2,25
Forventet pensjonsregulering	1,73	1,48	1,73	1,48
Pensjonskostnad				
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	1 045	1 348	3 708	4 008
Rentekostnad av pensjonsforpliktelsen	1 214	1 231	4 721	4 925
Avkastning på pensjonsmidler	-1 705	-1 278	-6 685	-5 211
Administrasjonskostnad	140	138	502	495
Resultatført aktuarielt tap	413	772	1 605	2 947
Arbeidsgiveravg. netto pensjonskost inkl. adm. kostnad	78		72	
Ansattes egentrekk	-184	-186	-637	-654
Netto pensjonskostnad inkl arbeidsgiveravg.	1 001	2 025	3 286	6 510
Kostnad innskuddspensjon	519	387	1 741	1 819
Kostnadsført pensjon tidligere og nåværende adm. direktører over drift	1 064	5 397	1 064	10 512
Sum pensjonskostnad	2 584	7 809	6 091	18 841
Beregnede pensjonsforpliktelser	52 171	51 036	200 462	200 312
Pensjonsmidler	45 378	37 352	172 765	151 091
Ikke resultatført virkning av estimatavvik	-7 328	-12 821	-28 543	-47 227
Arbeidsgiveravgift	767	97	732	225
Øvrig pensjonsforpliktelse (over drift)*	11 440	11 021	11 440	11 021
Netto pensjonsforpliktelse (-midler)	11 672	11 981	11 326	13 240

De aktuarmessige forutsetningene er basert på vanlige benyttede forutsetninger innen forsikring når det gjelder demografiske faktorer.

*) Øvrige pensjonsforpliktelser gjelder avtale om servicepensjon overfor tidligere administrerende direktører. Denne avtalen er finansiert over drift.

7. NETTVIRKSOMHET

Etter energiloven og forskrifter til denne får monopoldelen av selskapet, nettvirksomheten, fastlagt en inntektsramme fra NVE hvert år. Dette representerer rammen for hva nettvirksomheten kan ta inn i inntekter for det aktuelle året. Dersom de faktisk nettleieinntektene etter fakturering blir lavere, føres differansen som mindreinntekt, dvs. at nettselskapet har til gode nettleie hos kundene. Blir faktisk nettleieinntekt høyere, føres differansen som merinntekt og kundene har tilgode nettleie hos nettselskapet.

	Regionalnett	Distrib.nett	SUM
Initiell tillatt inntekt	11 431	92 490	103 921
Innmating egenproduksjon	0	0	0
Eiendomsskatt	401	2 910	3 311
Kostnader overliggende nett	24 800	34 492	59 292
Estimert red. tillatt inntekt grunnet avvik avskrivninger og avk.grunnlag 2018	308	4 424	4 732
KILE	-994	-10 633	-11 627
Brutto tillatt inntekt	**35 946**	**123 683**	**159 629**
Påvirkbare inntekter	1 470	109 558	111 028
Inntekter underliggende nett	34 492	0	34 492
Årets merinntekt	**16**	**-14 124**	**-14 108**
Balanseført mer-/mindreinntekt pr. 01.01.	-16	52 621	52 605
Endring fra NVE, resultatført 2018		-827	-827
Årets merinntekt	16	-14 124	-14 108
Balanseført mer-/mindreinntekt (-) pr. 31.12.	**0**	**37 670**	**37 670**
Balanseført rente mer-/mindreinntekt pr. 01.01.	0	0	0
Endring fra NVE, resultatført 2018	0	0	0
Rente av merinntekt over 25% av tillatt inntekt	0	705	705
Påløpt rente mer-/mindreinntekt i året	0	457	457
Balanseført rente mer-/mindreinntekt pr. 31.12.	**0**	**1 162**	**1 162**

Kostnader:			**SUM**
Kostnader overliggende nett	24 800	34 492	59 292
Eiendomsskatt	401	2 910	3 311
Direkte personalkostnader	1 936	19 103	21 039
Nettap	3 247	8 563	11 810
Ordinære avskrivninger nett	2 405	13 086	15 491
Øvrige driftskostnader	3 546	29 727	33 273
Sum kostnader	36 335	107 881	144 216
Driftsresultat for 2018	**-389**	**15 802**	**15 413**

Balanseverdier for nettvirksomheten:	**Regionalnett**	**Distrib.nett**
Verdier pr. 01.01.	36 652	271 522
Verdier pr. 31.12.	39 982	272 881
Grunnlag avkastning (Gj.snitt. bokf.verdi + 1 % arb.kap.)	38 700	274 924
Avkastning/Driftsresultat	-389	15 802
Avkastning	-1,0 %	5,7 %

8. INVESTERING I AKSJER OG ANDELER

Selskap	Eier	Eierandel	Anskaffelseskost	Bokført verdi
Gudbrandsdal Energi Produksjon AS	Gudbrandsdal Energi Holding AS	100,00 %	206 151	206 151
Gudbrandsdal Energi Nett AS	Gudbrandsdal Energi Holding AS	100,00 %	262 143	262 143
Gudbrandsdal Energi Fornybar AS	Gudbrandsdal Energi Holding AS	100,00 %	18 356	18 356
Sum bokført verdi aksjer i datterselskap			**486 650**	**486 650**
Innlandskraft AS	Gudbrandsdal Energi Holding AS	50,00 %	72 667	72 667
Sum bokført verdi aksjer i felleskontrollert virksomhet			**72 667**	**72 667**
Elnett Energi Invest AS	Gudbrandsdal Energi Holding AS	42,49 %	11 513	11 513
Sum bokført verdi aksjer i tilknyttede selskap			**11 513**	**11 513**
Eidsiva Bredbånd AS	Gudbrandsdal Energi Holding AS	2,23 %	16 036	16 036
Skåppå Kunnskapspark AS	Gudbrandsdal Energi Holding AS	8,84 %	200	200
Gålå Turløyper AS	Gudbrandsdal Energi Holding AS	0,54 %	6	6
Sum bokført verdi andre aksjer			**16 242**	**16 242**
Trønderkraft AS	Gudbrandsdal Energi Nett AS	5,88 %	50	50

Ved rehabiliteringen av kontorbygget på Øyer ble det montert 17 kW med solceller på taket, noe som gjør bygget delvis selvforsynt med strøm.

9. DATTERSELSKAP, TILKNYTTET SELSKAP MV

Firma	Relasjon	Kontor	Eierandel	Stemmeandel
Gudbrandsdal Energi Fornybar AS	Datter	Nord-Fron	100,00 %	100,00 %
Gudbrandsdal Energi Nett AS	Datter	Nord-Fron	100,00 %	100,00 %
Gudbrandsdal Energi Produksjon AS	Datter	Nord-Fron	100,00 %	100,00 %
Innlandskraft AS	Felleskontrollert virksomhet	Hamar	50,00 %	50,00 %
Elnett Energi Invest AS	Tilknyttet selskap	Nord-Fron	42,49 %	42,50 %
Austri Kjølberget DA (tidligere Austri Vind DA)	Tilknyttet selskap	Lillehammer	50,00 %	50,00 %
Autri Raskiftet DA	Tilknyttet selskap	Trysil	20,00 %	20,00 %

Investeringene i de tilknyttede selskapene vurderes etter kostmetoden i selskapsregnskapet. I konsernregnskapet vurderes disse etter egenkapitalmetoden. Investeringen i den felleskontrollerte virksomheten Innlandskraft AS, vurderes etter kostmetoden i selskapsregnskapet og egenkapitalmetoden i konsernregnskapet. Merverdier ved oppkjøpet er identifisert og avskrives lineært over 10 år basert på forventet økonomisk levetid.

Datterselskap	Anskaffelseskost	Balanseført verdi	Egenkapital 2018	Resultat 2018
Gudbrandsdal Energi Fornybar AS	18 356	18 356	11 473	-8 852
Gudbrandsdal Energi Nett AS	262 143	262 143	284 070	7 625
Gudbrandsdal Energi Produksjon AS	206 151	206 151	187 708	7 507
Sum	**486 650**	**486 650**	**483 250**	**6 280**

Tilknyttede selskap etter egenkapitalmetoden

Firma	Inngående balanse 01.01.	Tilganger / av-ganger	Årets resultatandel	Omregnings-dif-feranse	Utgående balanse 31.12.
Elnett Energi Invest AS	2 965	0	-550	0	2 415
Austri Kjølberget DA	787	3 160	-124	0	3 823
Austri Raskiftet DA	143 114	157 187	2 962	8 149	311 411
Sum konsern	**146 866**	**160 346**	**2 288**	**8 149**	**317 650**

Egenkapital innarbeidet fra felleskontrollert virksomhet	2018	2017
Inngående balanse	120 184	114 699
Årets tilgang	0	0
Mottatt utbytte	-14 200	-25 500
Årets resultat fra felleskontrollert virksomhet	29 933	30 985
Utgående balanse	**135 918**	**120 184**

I 2018 er det utbetalt utbytte fra Innlandskraft AS med kr 7 000, mens det er avsatt kr 7 200 for regnskapsåret 2018. Begge utbyttene er inntektsført hos Gudbrandsdal Energi Holding AS i 2018.

10. MELLOMVÆRENDE MED NÆRSTÅENDE SELSKAP

	Morselskap		Konsern	
Andre langsiktige fordringer	**2018**	**2017**	**2018**	**2017**
Fordring Gudbrandsdal Energi Fornybar AS	293 628	129 578	0	0
Andre kortsiktige fordringer				
Fordring Innlandskraft AS	7 200	16 500	7 200	16 500
Fordring Gudbrandsdal Energi Nett AS	142 840	78 468	0	0
Fordring Gudbrandsdal Energi Produksjon AS	875	1 973	0	0
Fordring Gudbrandsdal Energi Fornybar AS	6 267	333	0	0
Annen kortsiktig gjeld				
Kortsiktig gjeld Gudbrandsdal Energi Produksjon AS	12 241	16 276	0	0
Kortsiktig gjeld Gudbrandsdal Energi AS	0	2 334	0	2 334
Lån til felleskontrollert virksomhet				
Pålydende lån til Innlandskraft AS	150 000	150 000		
Bokført verdi	23 100	23 100		

I regnskapet er det bokført et lån til felleskontrollert virksomhet på kr 23 100. Pålydende på dette lånet er kr 150 000. Differansen skyldes at denne transaksjonen er bokført til kontinuitet, jf.note 2.

Raskiftet vindkraftverk består av 31 vindturbiner. Her klargjøres en del av et tårn for heising.

11. SKATTER

Inntektsskatt

Skattekostnaden i resultatregnskapet omfatter både periodens betalbare skatt og endring i utsatt skatt. Utsatt skatt er beregnet med 22 % på grunnlag av de midlertidige forskjeller som eksisterer mellom regnskaps- og skattemessige verdier, samt ligningsmessig underskudd til fremføring ved utgangen av regnskapsåret. Skatteøkende og skattereduserende midlertidige forskjeller som reverserers eller kan reverseres i samme periode er utlignet og nettoført.

Naturressursskatt

Naturressursskatt er en overskuddsuavhengig skatt og beregnes på grunnlag av det enkelte kraftverks gjennomsnittlige produksjon de siste syv årene. Skattesatsen er satt til 1,3 øre/kWh for 2018. Naturressursskatten kan utlignes mot overskuddsskatten. Eventuell ikke utlignet naturressursskatt kan fremføres med renter til senere år og inngår som en del av grunnlaget for beregning av utsatt skattefordel.

Grunnrenteskatt

I tillegg er det for kraftproduksjon innført en særskilt grunnrenteskatt. Grunnrenteskatten utgjør 35,7 % for 2018 og 37,0 % for 2019. Utsatt skattefordel grunnrenteskatt er beregnet med 37,0 % på grunnlag av de midlertidige forskjeller som eksisterer mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier, samt fremførbar negativ grunnrente. Med utgangspunkt i det enkelte kraftverk blir salgsinntekten beregnet ut fra årets timesoppløste spotmarkedspriser mulitiplisert med produksjon i de tilhørende perioder, med unntak av konsesjonskraft og langsiktige kontrakter som prises til faktiske priser. Det blir ikke gjort fratrekk for gjeldsrenter. I stedet blir det gitt fradrag for en friinntekt som blir regnet ut fra gjennomsnittlige skattemessige verdier på driftsmidler multiplisert med en normrente. Normrenten blir fastsatt årlig og er for regnskapsåret 0,7 %. Grunnrenten skal beregnes særskilt for hvert kraftverk.

Grunnrenteinntekten vil være sterkt stigende over kraftverkets levetid, fordi skattemessige avskrivninger og friinntekter blir redusert og etter hvert faller bort.

Utsatt skattefordel

Utsatt skatt og utsatt skattefordel av inntektsskatt er beregnet med utgangspunkt i de midlertidige forskjeller mellom regnskapsmessige og skattemessige balanseverdier. 2018-beregninger er basert på en nominell skattesats på 22 %.

Eiendomsskatt

Eiendomsskatten utgjør det den enkelte kommune fastsetter som sats etter gjeldende regelverk. Denne satsen er 0,7 % av eiendomsskattetakst.

Eiendomsskatt er ikke gruppert som skattekostnad i resultatregnskapet, men er i samsvar med vanlig standard ført som driftskostnad.

Ny trafo på Heggerusten trafostasjon ble fraktet som spesialtransport fra fabrikken i Slovenia.

	Morselskap		Konsern	
Årets skattekostnad på resultat fremkommer slik:	**2018**	**2017**	**2018**	**2017**
Betalbar naturressursskatt	0	0	0	0
Betalbar inntektsskatt fratrukket utlignet naturressursskatt	0	0	0	0
Endring utsatt skattefordel inntektsskatt	1 247	-1 912	1 247	-1 912
Endring utsatt skattefordel grunnrenteskatt	0	0	0	0
Korreksjon tidligere år	0	0	0	0
Skattekostnad på resultat	1 247	-1 912	1 247	-1 912
Betalbar skatt i balansen fremkommer slik:				
Betalbar skatt på resultat	0	0	0	0
Negativ grunnrenteskatt (til utbetaling)	0	0	0	0
Betalbar naturressursskatt	0	0	683	717
Sum betalbar skatt	**0**	**0**	**683**	**717**
Avstemming fra nominell til faktisk skattekostnad:				
Resultat før skatt	17 884	15 239	44 275	23 647
Forventet inntektsskatt etter nominell skattesats (24 %/25 %)	4 113	3 657	10 183	5 675
Skatteeffekten av følgende poster:				
Endret skattesats utsatt skattefordel	237	343	86	229
Permanente forskjeller	-3 103	-5 913	-6 039	-7 095
Faktisk inntektsskatt før utlignet naturressursskatt	1 247	-1 912	4 231	-1 191
Faktisk inntektsskattesats i prosent	**6,97 %**	**-12,55 %**	**9,56 %**	**-5,03 %**
Betalbar grunnrenteskatt	0	0	0	0
Årets endring i utsatt skattefordel grunnrenteskatt	0	0	2 378	1 141
Sum årets grunnrenteskattekostnad	0	0	2 378	1 141
Sum samlet skattekostnad	1 247	-1 912	6 609	-50
Samlet faktisk skattesats	**6,97 %**	**-12,55 %**	**14,93 %**	**-0,21 %**

Spesifikasjon av skatteeffekten av midlertidige forskjeller – Ordinær inntektsskatt:

	2018	2017	2018	2017
Varige driftsmidler	-62	-141	-29 578	-26 808
Kortsiktig fordringer/gjeld	0	0	119	-41
Øvrige fordeler/forpliktelser	2 277	2 387	10 744	14 772
Underskudd til fremføring	4 421	5 636	19 688	17 333
Fremførbar naturressursskatt	0	0	2 847	2 144
Sum	6 636	7 883	3 820	7 400

Årets naturressursskatt:

Egenproduksjon gjennomsnitt siste 7 år i Moksa: 52,5 GWh * 1,3 øre = 683 kr.

	Konsern	
Grunnrenteskatt: Årets grunnlag for grunnrenteskatt fremkommer som følger:	**2018**	**2017**
Produksjonsinntekter	16 732	12 527
Gevinst ved realisasjon av driftmidler	0	0
Sum inntekter	16 732	12 527
Driftskostnader i produksjon	5 725	3 903
Konsesjonsavgift og eiendomsskatt	587	625
Skattemessige avskrivninger driftsmidler	2 382	2 222
Friinntekt	343	202
Sum fradrag	9 037	6 952
Grunnlag grunnrenteskatt	7 695	5 575
Anvendt fremførbar negativ grunnrenteinntekt (NGI)	-7 695	-5 575
Grunnlag grunnrenteskatt etter anvendelse av fremførbar NGI	0	0
Årets grunnrenteskatt (37,0 % / 35,7 %)	0	0
Utsatt skattefordel grunnrenteskatt:		
Negativ grunnrente til fremføring 01.01	20 279	25 372
Renter på fremførbar NGI fra før 01.01.2007	363	482
Anvendt fremførbar negativ grunnrente	-7 695	-5 575
Grunnlag utsatt skattefordel	12 947	20 279
Balanseført utsatt skattefordel NGI, (37,0 % / 35,7 %)	4 790	7 240

Spesifikasjon av skatteeffekten av midlertidige forskjeller – Grunnrenteskatt:	**2018**	**2017**
Varige driftsmidler	3 875	3 803
Kortsiktig fordringer/gjeld	0	0
Øvrige fordeler/forpliktelser	0	0
Negativ grunnrenteskatt til fremføring	4 790	7 240
Utsatt skattefordel grunnrente (37,0 % / 35,7 %)	8 665	11 043

12. ANTALL AKSJER, AKSJEEIERE M.V.

Kapitalforhold	Antall aksjer	Pålydende	Balanseført
Ordinære aksjer	151 400	1,000	151 400

Aksjonærer	Antall aksjer	Eierandel	Stemmeandel
Ringebu Kommune	45 420	30 %	30 %
Øyer Kommune	45 420	30 %	30 %
Nord-Fron Kommune	30 280	20 %	20 %
Sør-Fron Kommune	30 280	20 %	20 %
Sum	151 400	100 %	100 %

13. EGENKAPITAL

Morselskap

	Aksjekapital	Annen egenkapital	Sum
Pr. 01.01.	151 400	360 279	511 679
Årets resultat	0	16 636	16 636
Avsetning utbytte	0	-27 090	-27 090
Pr. 31.12.	151 400	349 825	501 225

Konsern

	Aksjekapital	Annen egenkapital	Sum
Pr. 01.01.	151 400	391 492	542 892
Årets resultat		37 666	37 666
Omregningsdifferanse		8 149	8 149
Avsetning utbytte		-27 090	-27 090
Pr. 31.12.	151 400	410 218	561 618

Omregningsdifferanse knytter seg til konsernets investering i Austri Raskiftet DA som avlegger sitt regnskap i Euro.

14. BANKINNSKUDD / SKATTETREKK

Innestående midler til dekning av ansattes skattetrekk er pr. 31.12.2018 kr 762 i morselskapet og kr 2 327 i konsernet.

15. FINANSIELL OG MARKEDSMESSIG RISIKO

Valutarisiko og markedsrisiko
Konsernet opererer i et volatilt kraftmarked. Kjøp og salg av kraft eksponerer alle kraftselskap for risiko. Konsernet vurderer risiko-eksponeringen til å være moderat. Det er utarbeidet en intern risikomanual som beskriver eksponeringsnivåer og regulerer risiko-eksponeringen i selskapet.

Gudbrandsdal Energi Fornybar AS har norske kroner (NOK) som basis-valuta, men er gjennom samarbeid også eksponert for endringer i andre lands valutakurser, hovedsakelig euro (EUR). Gudbrandsdal Energi Fornybar AS har balanseførte eierandeler i Austri Raskiftet DA, hvor regnskapet avlegges i EUR.

Renterisiko
Konsernet er eksponert mot endringer i rentenivået når det gjelder kapitalplasseringer og låneopptak. Dette vil påvirke finansinntekter og kostnader. Videre kan endringer i rentenivået påvirke investerings-mulighetene framover.

Kredittrisiko
Risiko for at motparter ikke har økonomisk evne til å oppfylle sine for-pliktelser anses lav, da det historisk sett har vært lite tap på fordringer.

Likviditetsrisiko
Konsernet har hatt skiftende likviditet gjennom regnskapsåret. Det har vært en risiko i de sikkerhetskrav som stilles på finansielle kraft-kontrakter, men den er vurdert til å være lav. Etter 01.01.2017 er det Innlandskraft AS som har denne risikoen.

16. LANGSIKTIG GJELD

Langsiktig gjeld med forfall senere enn 5 år	2018	2017
Pantsikret gjeld til kredittinstitusjoner	498 894	398 894
Pantsatte eiendeler:		
Aksjer i datterselskap	486 650	486 650
Aksjer i felleskontrollert virksomhet	72 667	72 667
Sum	559 318	559 318

De renoverte byggene på Øyer tar seg fint ut med LED-belyst fasade.

Revisjons-beretning

GE Nett har over flere år investert betydelige beløp på fiberutbygging. Her skjøtes en fiber som skal forsyne Kvam sentrum med bredbånd.

Statsautoriserte revisorer
Ernst & Young AS

Storgt. 132, NO-2615 Lillehammer
Postboks 324, NO-2602 Lillehammer

Foretaksregisteret: NO 976 389 387 MVA
Tlf: +47 24 00 24 00
Fax: +47 61 27 01 01
www.ey.no
Medlemmer av Den norske revisorforening

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Til generalforsamlingen i Gudbrandsdal Energi Holding AS

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskapet for Gudbrandsdal Energi Holding AS som består av selskapsregnskap og konsernregnskap. Selskapsregnskapet og konsernregnskapet består av balanse per 31. desember 2018, resultatregnskap og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Etter vår mening er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettvisende bilde av selskapets og konsernets finansielle stilling per 31. desember 2018, og av deres resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i avsnittet *Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet*. Vi er uavhengige av selskapet og konsernet i samsvar med de relevante etiske kravene i Norge knyttet til revisjon slik det kreves i lov og forskrift. Vi har også overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Øvrig informasjon omfatter informasjon i selskapets årsrapport bortsett fra årsregnskapet og den tilhørende revisjonsberetningen. Før datoen for revisjonsberetningen mottok vi årsberetningen, nøkkeltall og samfunnsregnskap. Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for den øvrige informasjonen. Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke den øvrige informasjonen, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese den øvrige informasjonen med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom den øvrige informasjonen og årsregnskapet eller kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon. Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen vi har mottatt og gjennomgått før datoen for revisjonsberetningen inneholder vesentlig feilinformasjon, er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Ledelsens ansvar for årsregnskapet

Ledelsen er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettvisende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet med mindre ledelsen enten har til hensikt å avvikle selskapet eller legge ned virksomheten, eller ikke har noe annet realistisk alternativ.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon. Feilinformasjon kan skyldes misligheter eller feil og er å anse som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke de økonomiske beslutningene som brukerne foretar på grunnlag av årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet, enten det skyldes misligheter eller feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll;
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontrollen som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll;
- vurderer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige;
- konkluderer vi på om ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen er hensiktsmessig, og, basert på innhentede revisjonsbevis, hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape betydelig tvil om selskapets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det foreligger vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i årsregnskapet. Hvis slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, må vi modifisere vår konklusjon. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet frem til datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapets evne til fortsatt drift ikke lenger er til stede;
- vurderer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet gir uttrykk for de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettvisende bilde;
- innhenter vi tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis vedrørende den finansielle informasjonen til enhetene eller forretningsområdene i konsernet for å kunne gi uttrykk for en mening om konsernregnskapet. Vi er ansvarlige for å fastsette strategien for, samt å følge opp og gjennomføre konsernrevisjonen, og vi har et udelt ansvar for konklusjonen på revisjonen av konsernregnskapet.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen, tidspunktet for vårt revisjonsarbeid og eventuelle vesentlige funn i vår revisjon, herunder vesentlige svakheter i den interne kontrollen som vi avdekker gjennom vårt arbeid.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til disponering av resultatet er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendige i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Lillehammer, 7. mai 2019
ERNST & YOUNG AS

Revisjonsberetningen er signert elektronisk

Rune J. Baukhol
statsautorisert revisor

GUDBRANDSDAL ENERGI NETT

Selskapets formål er å bygge, eie og drive anlegg for distribusjon av elektrisk energi og anlegg for bredbånd samt delta i andre selskap med samme eller liknende formål.

Selskapet er eid 100 % av Gudbrandsdal Energi Holding AS.

Oversikt over utvikling og resultat

Konsesjonsområdet for nettvirksomheten er kommunene Nord-Fron, Sør-Fron, Ringebu, Øyer og Sjoa-området i Sel.

I 2018 har det vært foretatt betydelige investeringer i nye og eksisterende hyttefelt samt vedlikehold av eksisterende nett. Det er også foretatt nødvendige oppgraderinger av trafostasjoner. Gudbrandsdal Energi Nett AS krever anleggsbidrag i henhold til kontrollforskriften §17-5.

Selskapet er også involvert i utbygging av fiberanlegg i nettområdet. Anleggene er utleid til Eidsiva Bredbånd AS frem til 2050. Samlet investering for 2016 - 2018 er 108,5 millioner kroner.

Selskapet har et driftsresultat for 2018 på 12,3 millioner kroner og et årsresultat på 7,6 millioner kroner. Virksomheten i selskapet er i tråd med vedtatte planer og forutsetninger.

Endringen i resultatet fra 2017 til 2018 skyldes hovedsakelig endring i nettleieinntekter og reduserte pensjonskostnader.

	31.12.2018	31.12.2017
Resultat før skatt (MNOK)	8,2	6,6
Antall nettkunder	20 409	19 780
Investering (MNOK)	75,6	93,2
Årsverk, inkl. lærlinger	53	56
Sykefravær	5,7 %	5,8 %
Personskader med fravær	0	1

Framtidsutsikter

Gudbrandsdal Energi Nett AS vil fortsette utbygging av distribusjonsnettet i bolig-, fritidsbolig-, og industriområder. Det er fokus på tiltak som forbedrer leveringskvalitet og -sikkerhet. AMS-teknologien gir nye muligheter for effektivisering av nettdriften og selskapet jobber aktivt for å ta ut denne effektiviseringsgevinsten.

Gudbrandsdal Energi Nett AS vil investere videre i infrastruktur for bredbånd.

GUDBRANDSDAL ENERGI PRODUKSJON

Selskapets formål er å bygge, eie og drive anlegg for produksjon av vannkraft, herunder å delta i felles eie og drift av anlegg for produksjon av vannkraft gjennom andre selskap. Videre skal selskapet eie og forvalte fast eiendom.

Selskapet er eid 100 % av Gudbrandsdal Energi Holding AS.

Oversikt over utvikling og resultat

Selskapet eier tre vannkraftanlegg. Vinkelfallet i Ringebu kommune, og Moksa og Åkvisla i Øyer kommune.

Selskapet eier og leier ut fast eiendom i Øyer og i Nord-Fron.

I egne kraftverk er det i året produsert 74,4 GWh mot 90,2 GWh i 2017. Av dette kvantum er 11,2 GWh levert Oppland Energi AS i.h.t. avtale.

I 2018 er det gjennomført rehabilitering og nybygg ved kontoret på Øyer med totalkostnad 11,3 millioner kroner.

Selskapet har et driftsresultat for 2018 på 12,7 millioner kroner, og et årsresultat på 7,5 millioner kroner.

Spotprisen har i 2018 vært høyere enn i 2017, slik at inntekter fra kraftsalg har økt.

Selskapet har for sin kraftverksportefølje inngått avtale om tjenestekjøp av Eidsiva Vannkraft AS, og hoveddelen av kostnadene til drift gjelder utbetaling til Eidsiva Vannkraft AS.

Det er ingen ansatte pr. 31.12.2018. Daglig leder er ansatt i morselskapet Gudbrandsdal Energi Holding AS.

	31.12.2018	31.12.2017
Resultat før skatt (MNOK)	12,7	4,4
Antall anlegg	3	3
Investering (MNOK)	19,1	6,4
Produsert kraftmengde	74,4 GWh	90,2 GWh

Framtidsutsikter

Gudbrandsdal Energi Produksjon AS vil foreta nødvendig oppgradering og vedlikehold av kraftverkene.

GUDBRANDSDAL ENERGI FORNYBAR

Selskapets formål er å bygge, eie og drive anlegg for produksjon av fornybar energi og investere i selskap som bygger, eier og driver slike anlegg.

Selskapet er eid 100 % av Gudbrandsdal Energi Holding AS.

Gudbrandsdal Energi Fornybar AS eier 37,5 % i Austri Vind DA og 20 % i Austri Raskiftet DA.

Oversikt over utvikling og resultat

Utbyggingen av Raskiftet vindkraftverk ble ferdigstilt i slutten av 2018. Vindkraftverket består av 31 vindmøller ved Osensjøen i Trysil og Åmot kommuner, og vil produsere 368,5 GWh. Gudbrandsdal Energi Fornybar AS sin samlede investering ble 295,5 millioner kroner. Investeringen er finansiert med lån fra Gudbrandsdal Energi Holding AS.

Austri Kjølberget DA (tidligere Austri Vind DA) fikk konsesjon på Kjølberget vindkraftverk av Olje- og Energidepartementet i 2015. Det arbeides videre med målsetting om utbygging i 2019 og 2020.

Redegjørelse for årsregnskapet

Gudbrandsdal Energi Fornybar AS har et negativt driftsresultat for både 2018 og 2017 på hhv. 2,0 millioner kroner og 1,4 millioner kroner. Selskapet har et negativt årsresultat for både 2018 og 2017 på hhv. 8,9 millioner kroner og 3,1 millioner kroner.

Virksomheten i selskapet er i tråd med vedtatte planer og forutsetninger.

Kostnadene i selskapet er knyttet opp mot utredninger og utvikling av vindkraftverk gjennom eierskapet i Austri-selskapene.

Selskapet har ingen ansatte. Daglig leder er ansatt i morselskapet Gudbrandsdal Energi Holding AS.

Framtidsutsikter

Idriftsettelse av Raskiftet vindkraftverk i 2018 representerer en milepæl for Gudbrandsdal Energi Fornybar AS. Selskapet vil satse videre på vindkraft.

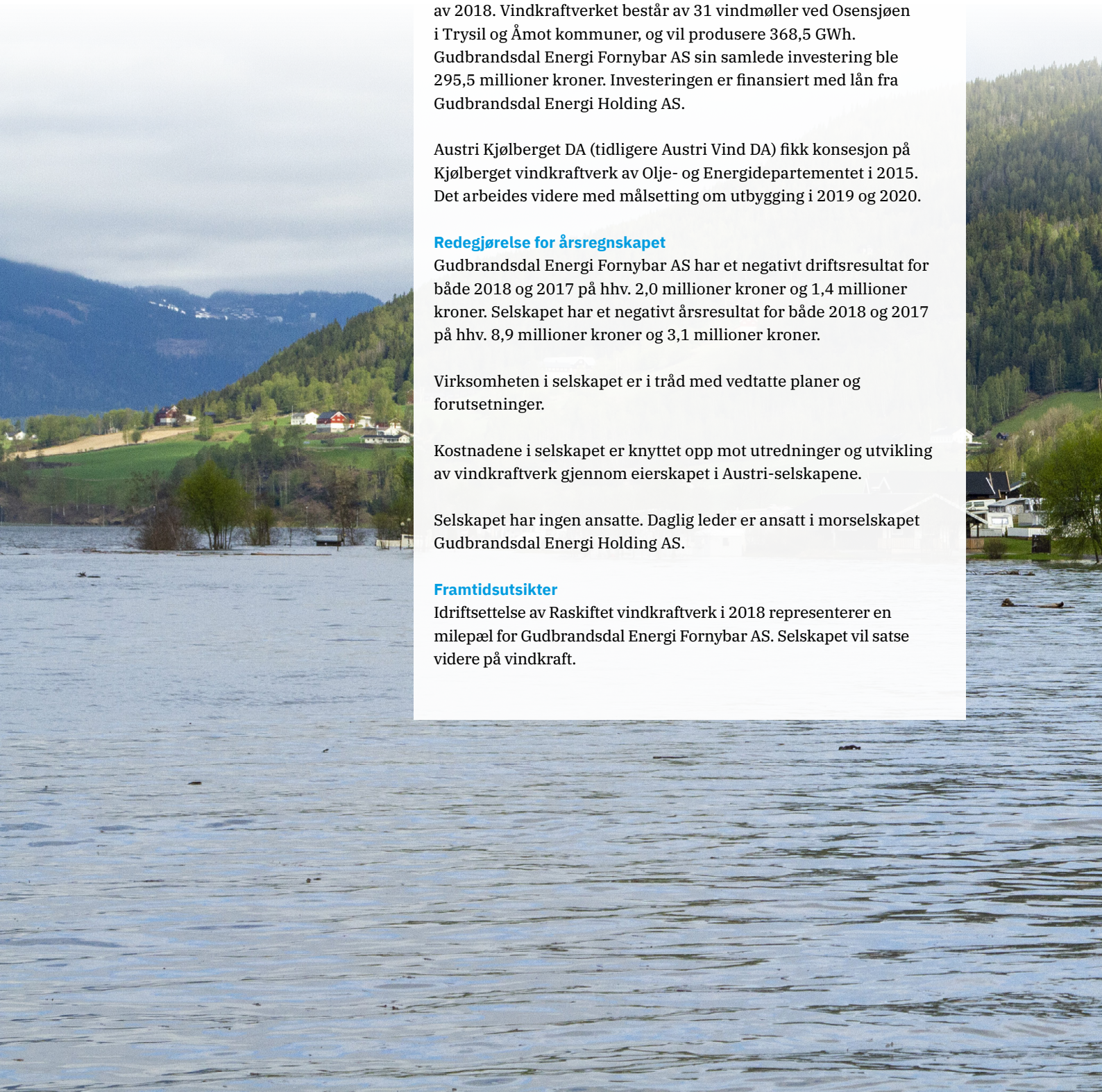

INNLANDS-KRAFT

Innlandskraft AS er eid med 50 % hver av Gudbrandsdal Energi Holding AS og Eidsiva Energi AS. Innlandskraft AS eier 100 % av Gudbrandsdal Energi AS og Eidsiva Marked AS.

Innlandskraft AS` formål er å drive detaljomsetning av elektrisk energi, samt delta i andre selskap med samme eller liknende formål.

Gudbrandsdal Energi AS og Eidsiva Marked AS er til sammen den tredje største aktøren i sluttbrukermarkedet, og har samlet en total kundemasse på nærmere 244.000 kunder. I 2018 har selskapene også engasjert seg innenfor salg av solceller og mobiltjenester.

Oversikt over utvikling og resultat

Resultat etter skatt i Innlandskraft i 2018 er 56,3 millioner kroner mot 59,1 millioner kroner i 2017. Gudbrandsdal Energi Holding AS sin andel (50 %) er innarbeidet i konsernregnskapet etter egen-kapitalmetoden og utgjør 29,9 millioner kroner.

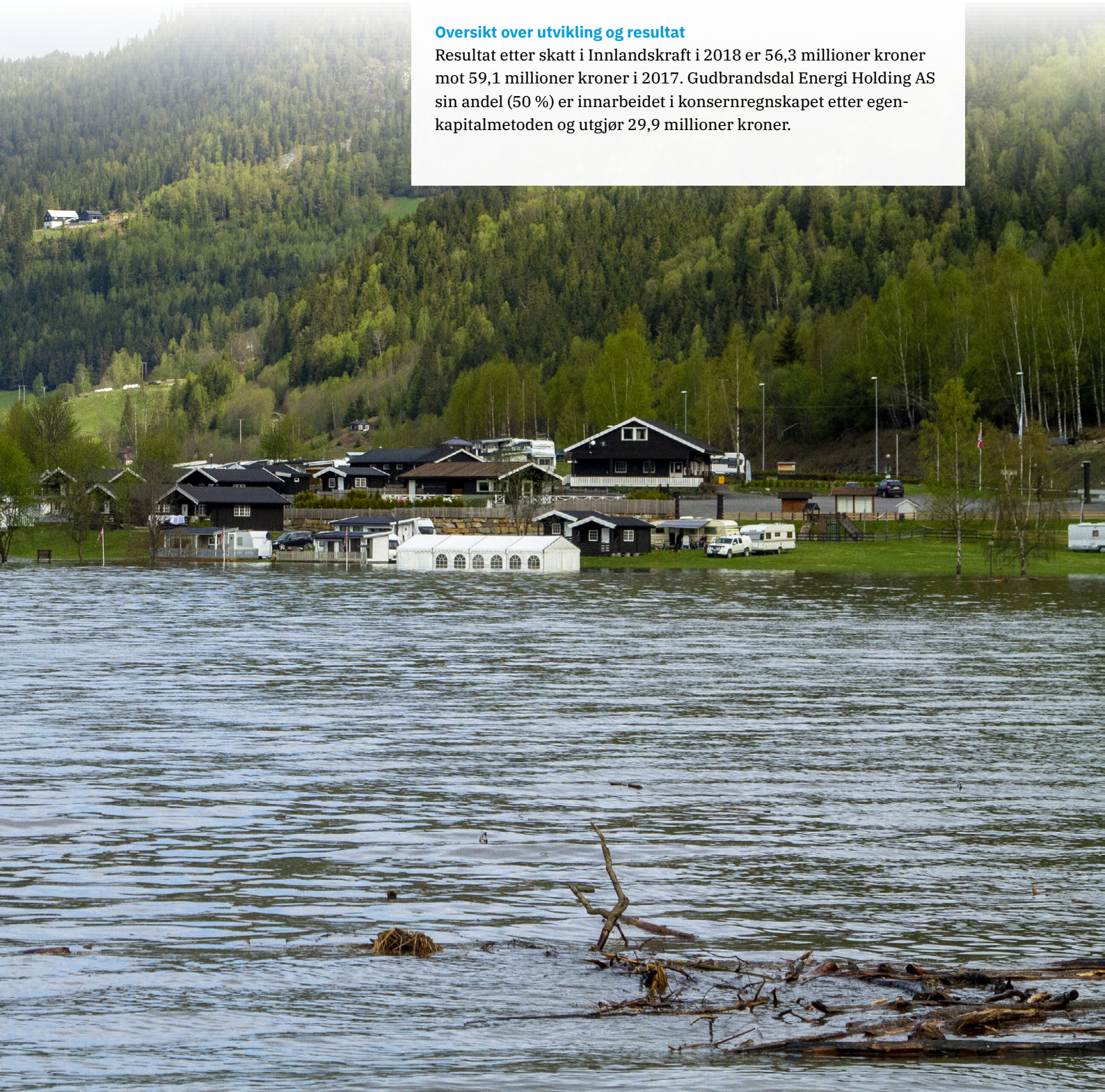

Dølen 11. januar 2018

TREFALL: Et kjent syn for linjerydderne, og bare ett av flere trefall over linjenettet til Gudbrandsdal Energi den siste uka. Alle foto: Tor Larsen.

HELVETESUKA I GUDBRANDSDAL ENERGI

Den siste uka har vært som helvetesuka i militæret for linjerydderne i Gudbrandsdal Energi.

Under helvetesuka i militæret får soldatene testet utstyret og sine egne fysiske og psykiske grenser ute i felten. De får også testet sine kunnskaper, men de må også evne å improvisere. GEs linjerydder har en litt annen bevæpning enn forsvarets feltsoldater.

Maskingeværet er byttet ut med motorsag og den lettere bevæpningen er øks, slegge og sag. Linjerydderne er GEs soldater ute i felten, og kommandosentralen er energiselskapets beredskapsrom som koordinerer det hele med arbeidsordrer. Et helikopter sørger for at det som plottes på kartet, er riktig i forhold til de faktiske forhold i terrenget.

Mildvær og streng kulde

Forspillet til det hele startet før jul. Et mildvær med påfølgende streng kulde, og deretter flere dager med enorme snømengder gjennom jule- og nyttårshelga, formet grønne trær om til store, kvite troll. Veldig pent å se på, men veldig truende for linjenettet til GE.

Det er disse truende trolla GEs linjesoldater må slåss i mot. De har det med å falle over eller vikle seg inni linjene og skape strømbrudd.

Gudbrandsdal energi har over 1300 kilometer med strømlinjer å passe på, og disse går i alt fra snaufjell på bergrabber til tettvokste dåler i ugjestmildt terreng.

Det dramatiske startet så smått sist onsdag. Snøtunge trær knakk i sammen og avbruddskartet til GE gikk i rødt og trafoer havarerte. På et blunk var det tosifra feil og strømbrudd på nettet over hele Midtdalen. Situasjonen var kritisk. GE satte staben i beredskap, innkalte alle tilgjengelige mannskaper og bemannet beredskapsrommet.

– Skriv det som det er - at strømkundene må forvente flere både varslede og plutselige strømbrudd

Tastaturtrollene

Slike situasjoner er snadder for lokalmedienes nettsider og mat for kommentarfeltene på facebook. Å rapportere om strømbrudd er kjappe og enkle nyheter – vanligvis. Men ikke denne gang. I det ene øyeblikket var 600 kunder berørt med 50 kritiske punkt på linjenettet, og i det neste 100 kritiske punkt og ennå flere berørte strømkunder.

Nyheten ble med andre ord feil før den ble publisert, og GEs nettsjef, Svein Ånsløkken, sa det rett ut; – Skriv det som det er - at strømkundene må forvente flere både varslede og plutselige strømbrudd i flere dager framover.

Vi gjorde så, og forventet at folket i kommentarfeltene på fjesboka ville skjønne og akseptere den kritiske strømsituasjonen som værforholdene og snømengdene hadde forårsaket. De fleste gjorde det - forsto at trærne hadde blitt til store, ustabile troll og at jobben med å renske linjene var en stor og tidkrevende utfordring.

Men ikke alle skjønte det: "Rydd i vei. Dette holder ikke. Vi er tross alt i 2018", " Nå øker vel nettleien", er et par av kommentarene fra de mørke avkroker av verdensveven. Det manglet bare kommentaren om at vi bor i verdens rikeste land, og der skjer det selvfølgelig aldri strømbrudd!

Ute i felten

Dølen tok en tur ut i felten sammen med GEs "linjesoldater" for med egne øyne å se hvilke utfordringer de sto overfor. I Jordalen, øvst i Ruste, hadde et par snøtunge furutrær deiset over strømlinja og viklet greinene som lange fangarmer inn i ledningene.

– Pass de gut så e kjem te her, sier linjerydder Geir Aspeslåen

Strømmen var fortsatt på, og utfordringen for mannskapet var å få trærne og greinene vekk fra linja, uten å måtte ta strømmen eller skade ledninger og stolper. Det skulle bli lettere sagt enn gjort.

Med på laget til linjemannskapene er to innleide skogsrydder fra Dokka. De skal bidra med sin ekspertise både innen hogst og med tanke på sikkerheten.

Sikkerheten ble naturlig nok ikke bedre av at en, om ikke hodeløs, så i alle fall hjelmløs lokalavisjournalist streifet omkring i landskapet og mellom trærne på jakt etter gode motiv.

– Pass de gut så e kjem te her, sier linjerydder Geir Aspeslåen i det han måter seg på med en nærmere ti meter lang teleskopsag for å fjerne grein for grein på de to furutrærne som hviler både på strømkabler og stolpe.

Tidkrevende arbeid

Det er et nøysomt arbeid som tar tid. Det skulle vise seg å ta nærmere fire timer å

LINJERYDDING: Det er mange eventualiteter å ta hensyn til. Hvor skal treet kuttes, og hva gjør det med vektfordelingen? Hvilken retning vil treet falle? Her ble den improviserte løsningen å ta toppen av treet og la den seile på linja nedover et stykke.

PÅ LINJA: Tretoppen ble huket tak i lengre nede og fjernet fra linja.

BEREDSKAPSROM: Nettsjef Svein Ove Ånsløkken og beredskapsleder Nils Ormvold ser med bekymring på det røde avbruddskartet til GE i bakgrunnen.

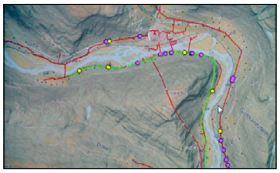

LINJEFEIL: Gule punkter viser feil som er å leve med. Oransje punkt er kritiske feil som må rettes raskt- de sto på rekke og rad mellom Vinstra og Kvam.

SNØRAS: Store snømengder og tunge trær truer strømforsyningen. Men de er også en fare for sikkerheten til linjerydderne.

– Vi vet ikke nøyaktig hvor eller når neste strømbrudd kommer.

– Det viktigste er at vi kom gjennom dette uten skader av noe slag på våre mannskaper.

▶

få fjernet disse to trærne som hadde viklet seg inn i tre linjer, og det gikk uten at strømmen ble borte. Og arbeidet foregikk på et sted bare ti meter fra bilveg.

Da er det bare å tenke seg hvilket tidsmessig og krevende arbeid det er med trefall på linja langt utenom allfarvei, i meterhøg snø og i vanskelig topografi.

Over hodene våre på vei videre innover fjellet, sveipet helikopteret med kamera tett ned til linja og tretoppene. Det betydde bare en ting for de neste timene og dagene for linjerydderne: Mer arbeid langs linja. Dette var fredag, men helgefri var det bare å glemme.

Fra beredskapsrommet

– Flere steder er vi avhengig av dagslys for komme inne i terrenget der det må ryddes. Linjerydderne tar unna det de kan, men de rekker rett og slett ikke over alt før det har gått noen dager i slike situasjoner. Ved alvorlige feil rydder vi også på natten, men mannskapene må også rulleres for å få hviletid, sier nettsjef Ånsløkken, som sammen med resten av beredskapsstaben har litt av en kabal å legge både med tanke på mannskaper og prioriteringer langs linja.

– Helikopteret har GPS-registrert hver bidige kritiske punkt med bilde, som vi igjen har plottet inn på et arbeidskart. Men vi vet ikke hvilket tre som faller eller gnikker seg inn på ledningene først av alle de kritiske punktene vi har å forholde oss til. Det er det som gjør det så uoversiktelig - vi vet ikke nøyaktig hvor eller når neste strømbrudd kommer, påpeker Ånsløkken og takker høyere makter enn værgudene for at de har et helikopter som raskt kan kartlegge linjesituasjonen ute i terrenget.

– Uten hjelp fra helikopter, ville dette nærmest vært en håpløs oppgave å få oversikt over, sier han.

Ny helikopterbefaring

Etter ei uke har det hele roet seg. Avbruddskartet til GE er som normalt, og folk får strøm som normalt. Det meste av de kritiske punkt er eliminert, enten av linjemannskapene, eller av værgudene som fikk rensket trærne for tung snø ved å servere en solid dose med sterk vind oppe på fjellet og i de høyereliggende dalstrøk. Værromslaget som var spådd i helga i forbindelse med ekstremværet «Cora» langs kysten, med mildere vær og sterke vindkast, tok ikke tak nede i dalstrøka. Den holdt seg på fjellet.

–Vi har noen få kritiske punkt igjen nede i dalen, men strømforyningen ser vi på som stabil.

Det har helt klart vært en bedring langs linjenettet oppe på fjellet og i høyden etter at vinden tok tak og rensket trærne. For å få den helt totale oversikt, vil i to dager denne uka leie inn et helkopter for å sjekke hele linjenettet vårt på nytt. Noe kan jo dukke opp i forbindelse med den helikopterbefaringen, sier nettsjef Ånsløkken.

Trolltrærne langs linja er med andre ord i ferd med å løfte sin snøtunge kropp, og GE står med rak rygg etter ei uke i beredskap og mange utfordringer.

Helse, miljø og sikkerhet

Best av alt, så ble de hektiske dagene gjennomført uten noen som helst slags skader på linjemannskapene ute i felten. Av materielle skader kan nettsjefen kun bokføre en kabel som røyk tvert av. Ellers har hver og en av linjerydderne kommet velberget og skadefri hjem til middag og hvile hver bidige dag under beredskapsperioden.

- Det aller viktigste er at vi kom gjennom dette uten skader av noe slag på våre mannskaper. De tar mange tunge og tøffe tak der ute, linjemannskapene våre. Strøm er viktig, men helse, miljø og sikkerhet til våre mannskaper, er det aller viktigste. Strømmen kommer alltid tilbake etter at det har blitt mørkt. Den kan slås på igjen med en bryter, påpeker nettsjef Ånsløkken.

TOR LARSEN
tor@dolen.no

Dølen 25. januar 2018

● Samarbeid med Eidsiva og GE

Fiber til Kvamsfjellet

Nord-Fron kommune inngår avtale om utbygging av fiber til hyttene på Kvamsfjellet.

Utbyggingen av fibertilgang vil skje i forbindelse med bygging av vann- og avløpsanlegg på Kvamsfjellet. 100 hytteeiere ytret ønske om fiber i tillegg til innlagt vann- og kloakk.

FIBER: Rondaplassen er den eneste bedriften på Kvamsfjellet som har fibertilknytning fra før. Nå legges det til rette for en større utbygging av fiber videre innover Kvamsfjellet.

Innsalg våren 2018

Dette medførte at Nord-Fron kommune gikk i dialog med Telenor og Eidsiva for å finne en løsning. Telenor trakk seg, men Eidsiva inngikk samarbeid med Gudbrandsdal Energi (GE), og planlegger nå en fiberutbygging på vilkår av et visst kommunalt engasjement. GE er normalt netteier og Eidsiva leier nettet av GE og kobler opp fibertilknytningen – slik er også planene på Kvamsfjellet.

Det kommunale engasjementet i prosjektet innebærer blant annet at Nord-Fron kommune signerer en leieavtale med Eidsiva på et abonnement i Årvillingen vassverk i ti år. Kommunen må også betale 1, 5 millioner kroner for fritt å kunne disponere trekkrør og fiber lagt ned av GE. Det er også et krav i avtalen at kommunen skal legge ned trekkerør i grøftene fra fiberskap og inn til alle hytter som skal ha vann og kloakk i utbyggingsprosjektet - totalt 160 hytter. Kostnaden på dette er usikker. Fiber til hyttene blir etablert når minst 60 hytter har bestilt abonnement fra Eidsiva, og innsalg av dette starter våren 2018.

–Den nøyaktige prisen på dette vet vi ikke før GE har fullført sine planer for utbyggingen, uttaler Teknisk sjef i Nord-Fron kommune, Bjørn Bjørke.

Kommunal økonomi

I en orientering til hytteeierne har kommunen fastsatt et anleggsbidrag på kr 4000 inkl. mva for de som kobler seg opp til fiber i anleggsperioden - for de som kobler seg opp i etterkant, vil det koste 3000 kroner mer. Nord-Fron kommune går med et underskudd på 708 000 kroner med kun 60 fiber-abonnenter.

–Dersom de resterende 100 hyttene knytter seg til, vil hele prosjektet koste kommunen rundt 108 000 kroner, sier Bjørke, men han påpeker at det kan komme prisendringer i de kommunale kostnader.

–GE utfører nå en detaljering, og når GE får kostnadsregnet mer konkret, kan det også endre summene som er oppgitt , tilføyer Bjørke.

En nødvendighet

Ole Kristian Rudland er medeier i Rondaplassen på Kvamsfjellet, samt at han driver hytteservicefirma. Han roser kommunen for samarbeidet med Eidsiva og GE, og er overbevist om at fiber til hytter og bedrifter vil gi Kvamsfjellet et stort løft.

– Jeg har lenge hatt mange forespørsler fra hytteeiere vedrørende fiber og breiband. Nå løser det seg, og det er meget gledelig - både for hytteeierne og for næringslivet på Kvamsfjellet.

Han ser for seg at antall overnattingsdøgn i hyttene, vil øke radikalt.

– Vi så en markant økning i bruk av hyttene når det ble satt i gang med vinterbrøyting av vegene inn til hytteområdene på Kvamsfjellet. Litt av den samme effekten vil vi se nå. Flere får mulighet til å jobbe fra hyttene, og det blir nok også lettere å få med den yngre generasjonen så lenge det kan lokkes med fiber på hytta, sier Rudland, som også tror fiber vil gjøre alle arrangementene på Kvamsfjellet bedre.

– Med fiber blir det lettere å arrangere Furusjøen Rundt. Nettet har tidligere medført begrensninger, med fiber gir det muligheter. Blant annet kan vi få andre tidtagermuligheter og en bedre resultatsørvis, og det åpner også for for streaming av våre arrangement. Dermed får vi en bedre markedsføring, og med fiber tilgjenglig, vil Kvamsfjellet generelt få en høyere rating ute blant kundene, sier Rudland.

Han tror også at fiber vil bli mer enn et pluss i prosessen med å søke om internasjonale arrangement i forbindelse med Furusjøen Rundt.

– Det er ikke bare et pluss, det er et must å ha fiber om du i dag skal få tildelt noe internasjonalt, sier Rudland.

ENGASJERT: Ole Kristian Rudland er engasjert i mangt og meget på Kvamsfjellet.

TOR LARSEN
tor@dolen.no

Koblet til nettkunde nummer 20 tusen

Ministeren åpnet Raskiftet

Dølen 24. mai 2018

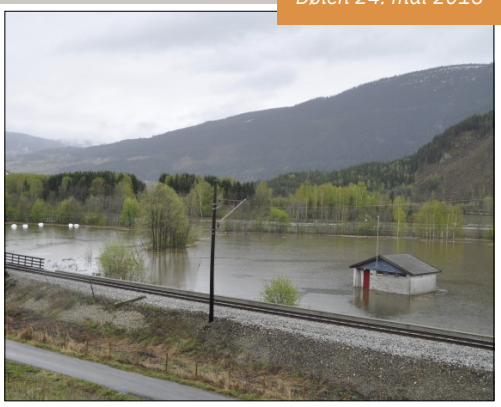

FLOMVANN: Flomvannet gikk tett inntil mange installasjoner i dalen, men Gudbrandsdal Energi ungikk alvorlige skader på sine.

Var godt forberedt

Gudbrandsdal Energi (GE) slapp med skrekken under denne flommen.

Med andre ord skjedde det ingen alvorlige hendelser som berørte mange av deres strømkunder eller installasjoner rundt omkring i konsesjonsområdet i dal og fjell. De var godt foreberedt.

Gjorde vurderinger

– Vi begynte tidlig i vår å forberede oss på mulig flom og vurderte alle anlegg som potensielt kunne bli utsatt for flom. Vi var derfor godt forberedt da vannet kom, forteller beredskapskoordinator i GE, Nils Ormvold. Han kan fortelle at flomvarslene for GE nettområde siden 16. mai har vært på grønt nivå

Satte ikke beredskap

– Ett kabelskap på Fåvang, rett ved der Tromsa truet med å stenge E6, ble stående under vann og måtte utkobles. De fire berørte nettkundene fikk strømmen tilbake etter relativt kort tid og så snart vannstanden tillot det. Utover det mistet ingen nettkunder strømmen på grunn av flommen. Det var aldri behov for å sette beredskap, forteller Ormvold.

TOR LARSEN
tor@dolen.no

Åpnet vindkraftverket

Lokalavisa Trysil Engerdal 18. oktober 2018

2

Vindmøllene er montert

ALLE 31 OPPE: Slik ser deler av vindmølleparken ut fra lufta nå som alle 31 vindmøller er oppe. FOTO: PER GUNNAR STENSVAAG

11. oktober ble det siste vindmøllebladet heist opp og montert i Raskiftet. Dermed er anlegget på det nærmeste klar til bruk i sin helhet. Nå starter arbeidet med å sette hele kraftverket i produksjon.

ARNE LUND
906 89 985 al@lokal-avisa.no

Søre Osen: - Dette er en viktig milepæl for oss, selv om det fortsatt gjenstår mye arbeid som ikke synes like godt for publikum, sier daglig leder for Austri Raskiftet, Magnus Axelsson.

Raskiftet vindkraftverk har så langt hatt en byggetid på omkring to år, men fortsatt vil det være mange i aksjon det første året.

– Vi er tre ansatte i Austri Raskiftet, og tre i Vestas. Gjennom sommeren har vi vært omkring 60 personer her i byggefasen, sier Axelsson.

– Vi kan se tilbake på en utbygging hvor helse, miljø og sikkerhet er ivareta på en god måte, innenfor gjeldende tids- og kostnadsestimater. Vi er godt fornøyd med arbeidet utført så langt av totalentreprenør OX2 og vår vindturbinprodusent Vestas, sier Axelsson.

24 satt i drift til nå

Så langt er 24 av de totalt 31 vindturbinene satt i produksjon.

– De sju siste kommer til etter hvert, men det vil nok ta noen uker før alt er i drift, sier Axelsson.

– Raskiftet vil ved normal produksjon gi om lag 370 gigawattimer (GWh) ny fornybar kraftproduksjon i året, noe som tilsvarer årsforbruket til om lag 18.500 husstander. Vi starter nå den siste, men viktige innsatsen for å sette utbyggingen i drift. Vi jobber mot at vindkraftverket leverer som det skal i løpet av vinteren 2018-2019, sier Axelsson.

1,4 milliarder kroner

Olje- og energidepartementet ga 6. juni 2015 Austri Raskiftet konsesjon for å bygge og drifte Raskiftet vindkraftverk på vestsiden av Østersjøen i kommunene Trysil og Åmot.

Prosjektet vil generere lokale inntekter gjennom nye arbeidsplasser og kjøp av varer og tjenester. Åmot og Trysil kommuner, samt lokale grunneiere, vil sikres årlige inntekter som følge av utbygging og drift av prosjektet.

Det er Eidsiva Vannkraft AS (20 %), Gudbrandsdal Energi Fornybar AS (20 %) og det tyske energiselskapet Stadtwerke München Erneuerbare Energien Skandinavien (60 %) som bygger Raskiftet vindkraftverk.

– Vi holder timeplanen som var satt for prosjektet, og det ser til at kalkylen på 1,4 milliarder kroner også stemmer bra, sier daglig leder Magnus Axelsson.

De første kilowattimene ble produsert ved anlegget 2. juli i sommer.

Hele anleggsområdet som er regulert til dette formålet er på omkring 27 kvadratkilometer, og er det største i sitt slag i innlandet.

ALT MONTERT: Det siste bladet monteres på vindmølle i Raskiftet. Nå er alle 31 oppe. FOTO: IVAN NERGAARD

Supplier er strøm til Vannøyan

Nationen 21. juni 2018

• Nyskapning

Solskinnshistorie i Sør-Fron

Erstatning: Solceller som erstatning for skifer legges på fjøset fra 1872. Totalt 198 paneler. Foto: Privat

Solceller-skifer gjør gårdshotellet Sygard Grytting selvforsynt med strøm i turistsesongen.

Sør-Fron. Fra en sommerblå lettskyet himmel, sender sola sine stråler over tunet fra 1300 tallet. Som bonde og turistvert er Stig Grytting opptatt av været. Fremover kommer han til å bli enda mer oppmerksom på antall soldager. Han har restaurert fjøsbygningen fra 1872, og lagt nytt solcelletak. I 700 år har de tatt imot gjester på Sygard Grytting. Denne sesongen kan de by gjestene på miljøvennlig og egenprodusert strøm.

Historien går langt tilbake, mens dagens eier og driver tenker langt fram.

– Vi driver en historisk gård og er opptatt av bærekraftig tankegang. Her bruker vi mye strøm, og har tenkt på solceller lenge. Men det måtte også passe visuelt inn, sier Grytting.

Han var ikke fornøyd med bølgeblikktaket som lå på fjøsbygningen. Det ble lagt under forrige restaurering i 1981. Nå var det igjen tid for takskifte. Valget falt på en ny type solcellepaneler, Sunstyle, som har form og farge som den lokale skiferen.

– Det var det nærmeste jeg kunne komme det opprinnelige taket, uten å legge ny skifer. Nå kommer vi til å produsere strøm, samtidig som vi får et visuelt penere bygg, sier han fornøyd.

Vi går opp på låvebrua, for å få god utsikt til det nye taket.

Solcelle-skifer

På tunet står det 14 bygninger i mørkbeiset tømmer, med skifer på taket. Du må se godt etter for å finne taket med solceller.

– Sol-panelene har omtrent samme rutestørrelse og farge som skiferen på de andre taka. Det er jeg godt fornøyd med, sier han.

Denne type paneler ligger ikke opp på tekkinga som vanlig solpanel gjør. Den er selve tekkinga, og blir slik en integrert del av taket. Anlegget produserer over 20 kilowatt elektrisk effekt, på solfylte dager.

– Her på gården produserer vi allerede vårt eget kjøtt, potet, bær, frukt og ved. Nå også en del av den strømmen vi trenger. Vi liker å være selvforsynte og kortreiste, sier Grytting.

På fjøset er det montert om lag 200 plater. Hver plate gir 108 watt. I Sør-Fron vil mars til utseptember være de månedene hvor det er mulig å produsere mest strøm. Det er bare montert plater på den sørvendte siden av taket, på skyggesiden har det liten hensikt.

– Ved at vi valgte det her alternativet, blir vi selvforsynte med strøm i tre måneder. Den tiden det er mest sol, er også da vi har flest gjester, sier han.

Soltak

Nå kommer vi til å produsere strøm, samtidig som vi får et visuelt penere bygg.

Stig Grytting, bonde og turistvert

Støtteordning

Kostnaden ved å legge et slikt tak, kontra nytt skifertak har ikke Grytting regnet på. Solceller er en arealeffektiv måte å produsere strøm på. Det er mulig å søke tilskudd.

– Oppland fylkeskommune har stimuleringsordningen, «Grønn framtid». Her har vi fått maks støtte på 250.000 kroner. Den elektriske biten har kostet oss 400.000 kroner pluss moms. Jeg mener vi kan ikke bare se det her som bytting av tak, det er også en god energikilde, sier han. ▸

• Nyskapning

Solcelle-skifer: På gården Sygard Grytting i Sør-Fron har de lagt solcelle-skifer på et fjøs fra 1872. Stig Grytting er opptatt av bærekraftig tankegang. Nå produseres det strøm på et visuelt pent tak. Foto: Mariann Tvete

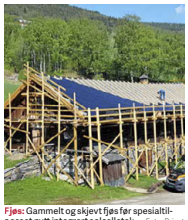

Fjøs: Gammelt og skjevt fjøs før spesialtilpasset nytt integrert solcelletak. Foto: Privat

Produktive plater: Disse platene produsere nok strøm til å dekke opp turistsesongen. Foto: Mariann Tvete

▸ Totalt har de et budsjett på 600.000 kroner.

Oppland Fylkeskommunes skriver i begrunnelse for støtten, Det er lagt vekt på ordningens mål om å bidra til nyskapning, og prosjektets bidrag til å demonstrere hvordan man kan kombinere viktige kulturmiljøer med ny klimavennligteknologi. Det vil ifølge fylkeskommunen også være et bidrag til bærekraftig destinasjonsutviklingi regionen.

Sygard Grytting er først ute i Gudbrandsdalen til å legge det skiferlignende solcellepanelet. Gudbrandsdalen er et skiferdistrikt, så typen tak bør passe i dalen.

Selger strøm

Foreløpig er det montert omtrent 25 tilsvarende tak i Norge. Generelt er interessen for solceller økende både for privatboliger, drifts- og industribygg.

– Vi ser en veldig vekst på solcellemarkedet de siste årene, og har en forventning om fortsatt vekst. Da vi kom med den nye solcelle-taksteinen, så vi økende interesse for det produktet, sier prosjektleder Helene Tømmerbakke hos Solcellespesialisten.

I samarbeid med Gudbrandsdal Energi (GE) selger de nøkkelferdige anlegg. Markedssjef Marius Røed i Gudbrandsdal Energi håper at flere av deres kunder ønsker å produsere egen strøm, som gir mulighet til å selge overskuddstrøm tilbake til GE.

– Produserer du mer strøm enn eget forbruk, kjøper vi den til spottpris minus en øre per kilowatt, sier Røed.

Foreløpig har de ti kunder som er med i denne ordningen. Røed forklarer at for kunden er det mest lønnsomt å forbruke mest mulig av den egenprodusert strømmen selv.

– Vi ser at flere blir opptatt av miljøaspektet, mange kunder etterspør denne type energi. Det har blitt gode støtteordninger, både for landbruk, industri og hytter, sier Røed.

Flere velger solenergi

Tall fra Enova viser at over 500 boligeiere la solceller på taket i 2017. Det er en tredobling fra året før. Veksten sier de skyldes prisnedgang, flere leverandører og miljøengasjerte boligeiere som er nysgjerrige på ny teknologi. Totalt ble det utbetalt 165 millioner kroner til 8123 energi- og klimatiltak i norske boliger gjennom Enova-tilskudd.

Siden 2015 har Enova gitt støtte til solcellean-legg. Akershus er det største solcellefylket, til nå har ikke Enova støttet solceller på nordnorske boligtak. Finansieringen skjer via klima- og energifondet og er lite kostnadspåslag på strømregningen.

På Sygard Grytting vil de produsere 20,6 kilowatt på sitt nye solcelle-skifer tak.

– Hos Sygard Grytting har vi montert hele og halve plater, som alle produserer strøm. Denne løsningen tilpasses hvert enkelt tak. Solcellene gir likestrøm. Ved bruk av en vekselretter får vi vekselstrøm som er i husets kontakter. Når Grytting nå bruker strøm, vil han først bruke sin egen. Skulle han produsere mer enn eget forbruk, vil overskuddet leveres mot betaling til netteier, sier Tømmerbakke.

Erstatter stein

Velger du Sunstyle Solcelle-skifer blir det erstatningen for eventuelt annen type tak. Solcellene er laget i herdet sikkerhetsglass og fungerer som tett taktekke.

– Ved montering legges det undertak med sløyfer og lekter, i tillegg legges det vertikale monteringslekter. Platene veier 19,5 kilo per kvadratmeter, sier Tømmerbakke.

– Er det god lønnsomhet i å legge solcelletak?

– Med den varianten som Grytting har valgt, erstatter det annet tak. Det kommer hele tiden an på hva alternativet koster, her erstatter han skifer. Med vanlige utenpåliggende solcellepaneler, går man normalt i null etter omtrent 10–12 år. Produksjonsgarantien på solceller er 25 år, det vil si at effekten skal holde 85 prosent av original effekt i 25 år. Som taktekking har det 30 til 50 års levetid, sier Tømmerbakke.

Solcellene er laget for å tåle temperaturer mellom -40 og 85°C.

– Mange lurer på om vi har nok sol her i landet. Norge har kaldere klima, det gjør faktisk at solcellene fungerer bedre. Vårt klima gir økt effektivitet på anlegget, sier Røed.

Strålende fornøyd

Det er ikke bare vertskapet og eierne av Sygard Grytting som er fornøyde. Både naboer og samlygdinger har vært innom for å se det litt svanlige taket komme på plass.

– Etter at det har vært litt omtale av prosjektet vårt, har flere tilreisende ordførere kommet på besøk. Vi er veldig fornøyde. Det har vært litt spenning, bokstavelig talt, å legge et slikt tak. Det er en god følelse at solcelle-skiferen genererer verdier, sier Grytting.

Går du med planer om å restaurere tak, er Gryttings anbefaling å prøve denne varianten. Han tror det vil ha en varig verdi.

– Faktisk leverer det nye taket mere energi, enn hva gråtassen yter, sier Grytting.

Mariann Tvete
mariann.tvete@nationen.no

Plusskunde

Skulle han produsere mer enn eget forbruk, vil overskuddet leveres mot betaling til netteier.

Helene Tømmerbakke, prosjektleder Solcellespesialisten

Fakta

Solcelle tak

- Fjøsbygning fra 1872 får nytt «solcelle-skifer» tak.
- Takflaten er 152 kvadratmeter.
- På solfylte dager gi taket en effekt på om lag 20kw.
- Forventet årsproduksjon er 17.000 kwh. Tilsvarer normalforbruket til en vanlig norsk enebolig.
- Strømmåleren er toveis, overskuddsenergi går ut på nettet, blir målt og solgt til nettselskapet.
- Vil du finne ut om ditt tak er egnet for solenergi, gå inn på www.solkart.no.

Støtteordninger:

- Inntil 28.750 kroner i støtte når du begynner å produsere egen elektrisitet.
- El-produksjon betyr at du dekker noe av ditt eget behov for strøm med fornybare energikilder som sol eller vind.
- Overskuddsstrøm kan selges til nettselskapet når produksjonsanlegget er tilkoblet strømnettet gjennom en plusskunde-avtale.
- Ta kontakte med kommunen din for å avklare eventuelle lokale krav til byggemelding av utvendige løsninger, før du går i gang.
- Siden juni 2018 kan du også få støtte til energitiltak på hytta.
- Det gis også støtte til akkumulatortanker, som gjør det mulig å lagre energi.

Lokalavisa Trysil Engerdal 12. desember 2018

ÅPNET: Olje og energiminister Kjell-Børge Freiberg, Christian Vogt i Stadtwerke München, Rune Vamråk i Gudbrandsdal Energi, Oddleiv Sæle i Eidsiva Energi og daglig leder i Austri Raskiftet Magnus Axelsson var storfornøyde med åpningen av Raskiftet vindkraftverk. Prosjektet har holdt både tidsplan og budsjett, og produksjonen så langt lover bra. FOTO: MONIKA SØBERG

Ministeren åpnet Raskiftet

Utbyggingen av Raskiftet vindkraftverk overskred verken tidsskjema eller budsjett. Onsdag ble kraftverket offisielt åpnet av olje og energiminister Kjell-Børge Freiberg.

MONIKA SØBERG
950 31 126 ms@lokal-avisa.no

Søre Osen: I strålende vintervær kunne daglig leder i Austri Raskiftet, Magnus Axelsson, invitere med seg både olje- og energiminister Kjell-Børge Freiberg, eierne, samarbeidspartnere, utbyggere og andre gjester til omvisning i det nå ferdigbygde Raskiftet vindkraftverk.

Konsesjonen ble gitt av Olje- og energidepartementet 6. juni 2015. Byggingen startet opp allerede i 2016. Det er bygget 25 kilometer veger og 31 vindturbiner. Åtte av dem er forankret i fjellet under, men siden fjellets kvalitet de fleste steder er under middels, har resten av dem fått støpte fundamenter

Nå er alle turbiner satt i drift. Det er forventet en årsproduksjon på 370 GwH. Det tilsvarer nesten 19.000 husstander – eller hele Hamar by.

Fornøyde eiere

Vindkraftverket eies av Eidsiva Energi, Gudbrandsdal Energi Fornybar og tyske Stadtwerke München.

Christian Vogt fra de tyske eierne var til stede på åpningen.

- Utbyggingen har gått bra, vi er foran skjema, og partnerskapet er enda bedre enn da vi startet, sier han. Dessuten er det en stor installasjon som er viktig for miljøet og som er godt utført. Han føler at prosjektet er ønsket velkommen både av regionen og av lokalsamfunnet.

Det er Rune Vamråk (Gudbrandsdal energi enig i.

- Lokalbefolkningen har vært åpne, vi hadde 200 personer på åpen dag her og de fleste er fornøyde. Vi får tilbakemeldinger både fra NVE og andre om at anlegget er ryddig og ordentlig, sier han.

Respekt for naturen

Olje og energiministeren var også imponert over det han så.

– Det ser veldig bra ut, anlegget er bygget med respekt for naturen rundt og det mener jeg er viktig, sa han.

Freiberg både håper og tror at det kommer til å bygges flere vindkraftverk i Norge, som er et viktig supplement til vannkraften.

Det er mye vind i luftu som det er viktig å utnytte muligheterne i - både i innlandet og på Vestlandet.

- Dagen i dag og åpningen av dette vindkraftverket er viktig for energistaten Norge, men det er også viktig for lokalsamfunnet. Det er gjort kjempestore investeringer som har vært viktige for mange, det skaper sysselsetting og det vil det fortsette med i framtida for de to kommunene som kraftverket ligger i, mener han.

Vellykket nordisk

Raskiftet er ifølge ministeren et godt eksempel på et nordisk samarbeid som er vellykket: Kraftverket ligger i Norge og har delvis norske eiere. Prosjektledelsen er svensk og turbinene levert fra Danmark. Og med europeiske investorer i tillegg mener han t Raskiftet er et fantastisk positivt prosjekt.

Freiberg mener det er viktig å utvikle fornybar energi. Norge kommer til å trenge mer energi i framtida. Det er mer som trenger elektrisitet: El-biler, busser, ferjer og skip, og den nye næringsvegen med store datasenter krever også mye kraft.

VIKTIG: Kjell-Børge Freiberg mener det er viktig at europeiske investorer finner det interessant å investere i Norge. Christian Vogt jobber for Stadwerke München som eier den største delen av kraftverket. Daglig leder Magnus A Magnus Axelsson, Rune Vamråk i Gudbrandsdal Energi, Christian Vogt i Stadtwerke München og Oddleiv Sæle i Eidsiva Energi.

TIL BORDS: Trysilordfører Erik Sletten og næringssjef Gro Svarstad i Trysil fikk ministeren til bords i lavvoen som var satt opp for åpningen av vindkraftverket. FOTO: MONIKA SØBERG

Dølen 18. mai 2018

Koblet til nettkunde nummer 20 tusen

Gudbrandsdal Energi Nett vokser og vokser, og har nå nådd en ny milepæl.

OL i 1994 ble starten på en formidabel vekst i hyttemarkedet i Gudbrandsdalen. Og med det øker også antall strømkunder.

Voksende hyttemarked
Gudbrandsdal Energi Nett har i alle år etter OL bygd nytt nett for å forsyne stadig nye hytteområder med strøm.

– Denne hytteutbyggingen er hovedårsaken til at antall nettkunder nesten er doblet fra 1990 og frem til i dag, sier adm. direktør i Gudbrandsdal Energi, Rune C. Vamråk

– I forrige uke kunne derfor Vamråk gratulere Nils Ihlen fra Oslo som nettkunde nummer 20 tusen. Ihlen fikk blomster og to billetter til valgfri Peer Gynt-forestilling på Gålå.

Størst i Hafjell
Ihlen har bygd hytte i Moseteråsen øverst i Hafjell. Hafjellområdet er vel det området hvor det har vært størst hytteutbygging i mange år, så det er ikke så overraskende at nettkunde nummer 20 tusen kom akkurat der.
Hytta og anneks er levert av Leve Hytter og løsningen ble tilpasset familiens ønsker.

– Alt i prosjektet er levert på tid, også strømtilkoblingen, reklamerer Vamråk.
Ihlen er en ivrig skiløper og har gått Birken 14 ganger.

HYTTEDRØM: Nils Ihlen viser Rune C. Vamråk rundt i hytta, som har panoramautsikt mot Mosetertoppen og dalen.

REKORD: Nils Ihlen fikk gave som kunde nummer 20 tusen overlevert av adm. Direktør i Gudbrandsdal Energi, Rune C. Vamråk.

- Denne hytteutbyggingen er hovedårsaken til at antall nettkunder nesten er doblet fra 1990 og frem til i dag.

–Nærheten til både skiløyper, alpinanlegg og sykkelstier var avgjørende når familien valgte hytte på Hafjell, forteller Ihlen.

TOR LARSEN
tor@dolen.no

GD 7. juli 2018

Subsidierer strøm til vanning

LILLEHAMMER: Fra 1. juli til og med 31. august fjerner GE fortjenesten og halverer nettleia på strømsalg til vanningsanlegg.

- Vi ser at det varme og tørre været bare vil fortsette framover, og dermed blir krisen enda verre for bøndene. Vinterforet er i ferd med å svi bort. Dermed tar vi samfunnsansvar, og gir en hjelpende hånd til bøndene ved å fjerne vår fortjeneste ved bruk av strøm til vatningsanlegga deres, sier markedssjef i GE, Jan Jansrud, til Dølen.

Gudbrandsdal Energi vil tilby bønder som kontakter dem en egen spotprisavtale der selskapet har tatt vekk sin egen fortjeneste og reduserer nettleia fra 10 til 5 øre per kilowattime. De statlige avgiftene må man betale som før.

EGEN SPOTPRISAVTALE: *Bøndene må ty til vanning på grunn av manglende nedbør. Nå setter Gudbrandsdal Energi ned prisen på strømsalg til vanningsanlegg og tilbyr en egen spotprisavtale for bønder.* **FOTO: TORBJØRN OLSEN**

Dølen 1. november 2018

● Mål om 20 000 abonnenter

GE blir mobiloperatør

Gudbrandsdal Energi utvider og får flere bein enn strøm å stå på. Under mottoet «mobilabonnement for folk flest», vil de bli best også på mobil.

Denne uka lanseres tjenesten.
– Dette har vi stor tro på. Vi mener at vi har et godt grunnlag gjennom vårt renommé som strømleverandør, til også å kunne levere mobiltjeneste, sier daglig leder i Gudbrandsdal Energi (GE), Jan Jansrud.

Konkurransedyktige
GE skal nå tilby mobilabonnement, både med konkurransedyktig pris og tjenester, i følge markedssjef på mobil, Marius Røed Sveipe.

– Vi har testa tjenesten sida mai. Det har tatt litt tid å utvikle ideen ferdig, men nå skal alle tjenester fungere, og vi er klare for et større testpanel, sier han.

GE ønsker et utvalgt publikum velkommen til å bli de første mobilkunder av den lokale leverandøren.

– Det neste nå blir å få masseproduksjon av faktura og testa alle tjenester fungerer som de skal for et større publikum, sier markedssjef på strøm, Thomas Mathisen.

Framoverlente
GE blir med dette den første mobiloperatøren i Innlandet. Fjordkraft gikk inn på samme markedet i fjor. GE leier nett av Telenor. Med særlig å tilby godt abonnement på datamengde, mener GE at de er framoverlente.

ETT KUNDESENTER: Karianne Birkelund er en av kundekonsulentene som sitter klar til å ta i mot telefoner fra både strøm- og mobilkunder.

– Spesielt abonnementet som heter «Oppleve» mener vi bruerne vil finne interessant, fordi mange er opptatt av datamengde. Der betales en fast, lav månedsavgift og ellers betaler en for det en bruker. De første to GB koster mer, men der etter så blir det bare billigere og billigere. Bruker du mer enn ti GB, så koster GB sju kroner stykket. En trenger altså ikke være redd for å bruke. Her føler vi at vi ligger i front, sier Sveipe.

Å stole på
En kan også bruke SIM-kortet i bredbåndsruteren og dele på dataen, noe GE mener det er få andre som kan tilby.
Kunder av GE på strøm får også en liten rabatt på mobilabonnement.

Daglig leder Jan Jansrud er opptatt av at de skal være en «gudbrandsdøl å stole på».

– Det er en del operatører som skviser deg så snart du vil gjøre noe ekstra på mobilen. Om en er på båt eller i et spesielt land, så klemmer de på skikkelig med fortjeneste. Det kommer ikke vi til å gjøre, uansett hvor en befinner seg i verden. Det er der vi skal skille oss ut, sier Jansrud, som forsikrer at de ikke ønsker å legge mye påslag på prisen de får fra Telenor.

60 GB vil koste ca. 700 kroner.

– Da kan en nesten begynne å tenke på om en trenger bredbånd, mener Jansrud.

Vil skape arbeidsplasser
GE har mål om å tjene penger på å bli mobiloperatør, men samtidig ønsker de at det skal være forutsigbart å være kunde hos dem.

– Det ligger en månedsavgift i bunn og et påslag på prisene fra Telenor. Vi vil også utvikle nye produkter og tjenester, etter hvert som mulighetene kommer. Vi gir oss ikke med dette, sier Sveipe, som mener den enorme veksten GE har hatt som strømleverandør gir dem et godt grunnlag for å lykkes også som mobiloperatør.

– I 2003 hadde vi 12700 kunder her og nå har vi passert 110 000. Vi vokser kraftig på strøm, supplerer Jansrud, som mener det er en god kombinasjon å koble strøm og mobil.

– Hva er målet deres i forhold til kundemasser?

– Med et snitt på to-tre familiemedlemmer per husstand, så er massen opp i 300 000 til potensielle kunder fra «egne rekker». Vi mener at mellom 5000 og 6000 kunder bør være oppnåelig ganske raskt. Så får vi ha et mål om 20 000 på sikt, sier Jansrud.

– Et annet mål for oss er å skape arbeidsplasser. Nå har vi ansatt tre personer som jobber med dette, mens vi håper å bygge på til ti nye arbeidsplasser. Vi kan få til slike ting her i Gudbrandsdalen også, sier en entusiastisk Jansrud.

TONE SIDSEL SANDEN
tone@dolen.no

GÅR MOBILT: Markedssjef Marius Røed Sveipe (t.v.), daglig leder for GE, Jan Jansrud og markedssjef Thomas Mathisen er optimistiske nå når de lanserer seg som mobiloperatør. BEGGE FOTO: TONE SIDSEL SANDEN.

Var godt forberedt
HELVETESUKA

Gudbrandsdal Energi Holding AS
2640 Vinstra | tlf: 61 29 46 00 | firmapost@ge.no
www.geholding.no

Gudbrandsdal Energi Nett AS
2640 Vinstra | tlf: 61 29 46 66 | post@genett.no
facebook.com/gudbrandsdalenerginett
www.genett.no